

DİLSİZ DÜNYA

Can Dostlarımız

Doğan KARAAĞAÇ

DİLSİZ DÜNYA

Doğan Karaağaç

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı

Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni:
İbrahim Horuz

Kitap Tasarım: R. Tanyeri

Kapak Tasarım
E&M Ajans

MD Ofset Matbaacılık
Zeytinburnu-İstanbul

1. Baskı: Ocak 2024

Bu kitabın Türkçe yayın hakları
Yeni Alan Yayıncılık'a aittir.

Alan Yayıncılık
www.dogukitabevi.com
İslambey Caddesi, 102-104B Eyüpsultan-İstanbul
Tel.: 0 212 527 29 26
bilgi@dogukitabevi.com

DİLSİZ DÜNYA

Can Dostlarımız

Doğın KARAAĞAÇ

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....	11
Hayvan ve insan.....	19
Hayvanlara yaklaşımda biçimsellik.....	39
Hayvanlara eziyette zorunlu dönem.....	49
Hayvanları sevmenin doğru biçimi.....	69
Son söz.....	73

Doğan Karaağaç

1963 yılında Diyarbakır'a bağlı Çermik İlçesinin Ekrek(Köksal) Köyünde çiftçi bir ailenin onuncu çocuğu olarak yaşama gözlerini açtı. İlk ve ortaokulu Çermik'te, sağlık kolejini Van'da okudu.

Toplumcu- gerçekçi çizgide yazan yazarın;

O Dağ Yürekli (2011 Yılında)

Şewat(2012Yılında) adlı şiir kitapları yayınlandı.

Cendere adlı ilk romanı Ağustos 2020'de

Cendere 2 adlı romanı 2021'de Alan Yayıncılıktan çıktı.

Cendere 3 adlı roman yazımını sürdüren yazarın

Nisan 2023'te sağlıklı topluma giden yolu ve yeni bir yaşam modelinin önerisini ve insan doğasına dair yeni tezlerini de içeren İNSAN DOĞASI VE BÜYÜK ÜTOPYA adlı kitabı Alan yayıncılık tarafından yayınlandı.

İNSAN DOĞASI VE KAOSTAN ÇIKIŞ adlı yeni bir çalışmayı sürdüren yazar

DİLSİZ DÜNYA adlı bu çalışması ile insanlık ailesinde doğru bir hayvan sevgisini yaratmayı amaçlamış ve doğru yaklaşımı tanımlamaya çalışmıştır.

Türkiye PEN Üyesi olan yazar iki çocuk babasıdır.

DİLSİZ DÜNYA adlı bu çalışmamı;
On yaş altı tüm dünya çocuklarına,
şu an sürmekte olan Filistin-İsrail savaşında yaşamı-
nı yitiren binlerce çocuğa

VE;

Özgürlüklerinden edilmiş, yanlış ilgi ve sevgilerin
odağı haline getirilmiş, acı çekmekte olan ve ayrıca
avlanarak öldürülen, besicilik adı altında doğa ile hiç
tanışmadan kapalı alanlarda üretilip büyütülen ve ke-
simhanelere sevk edilen sayısı sayılamayacak kadar
çok olan hayvanlara
ithaf ediyorum.

Doğan Karaağaç

Büyük İskender Korint'e geldiğinde Diyojen'i ziyaret eder.

Karşılaşmaları şöyle betimlenmiştir. Diyojen bir küpün içinde gecelemede ve yaşamını küpün çevresinde sürdürmektedir. Büyük İskender Yunan- Makedon imparatorudur. Çok duyduğu Diyojen'i görmek ister. Korumaları ve yakın adamlarıyla beraber Diyojen'in yanına gelir.

-I am Alexander, the great king (Ben Büyük Kral İskender'im) diye kendisini tanıttınca Diyojen de kendisini şöyle tanıtır.

- And I am Diogenes the dog(ben de köpek Diyojen'im)

Bunun üzerine İskender;

Bir dileği olup olmadığını sorar. Diyojen bu soruya işaret parmağıyla Güneş'i göstererek "Benden, bana veremeyeceğin şeyi esirgeme (gölge etme başka ihsan istemem)" demiştir.

Diyojen'in verdiği cevaplar karşısında kıkırdarak gülen adamlarına dönen Büyük İskender şu anlamlı sözleri sarf etmiştir.

"Ben Büyük İskender olmasaydım kesinlikle Diyojen olmak isterdim."

Hayvanların konuşabilme yeteneği olsaydı muhtemelen biz insanlara söyleyecekleri şey şu olurdu;

"İyilik yapmak istiyorsanız bize karışmayın, başka ihsan istemiyoruz."

ÖNSÖZ

Dünya adını verdiğimiz gezegenimizde milyonları bulan canlı türü vardır. Her bir tür yaşama tutunma ve hayatta kalma mücadelesi vermektedir. Gözle görüneni, görünmeyen, memelisi, kanatlısı, sürtingeni, ayaklısı, ayaksızı, suda yaşayan, yaşayamayan, hem suda hem de karada yaşayan, omurgalı, omurgasız, oksijen soluyan, karbondioksit soluyan, hayvanı, bitkisi, hem hayvan hem bitki özellikler taşıyan, uçan uçamayan ... ile iki milyona varan canlı türü gezegenimizde üremiş ve türemiştir. Her birimiz bu canlı türlerinin birçoğunu bilmeyiz. Çoğunluğumuz bu türlerin çok az bir kısmını ismen ve cismen tanıma imkanı bulabilirken yüzlerce hatta binlerce türü hiç tanıma imkanımız olmaz. Koşullarımız ve ömrümüz daha fazlasını tanımaya ve onlarla karşılaşmaya yetmez.

Yaklaşık iki milyon tür canlının gezegenimizde var olduğunu biyoloji bilimi ile uğraşan biyologlar belirlemiş bulunmaktadır.

Ancak bu denli fazla canlı türünü yine biyoloji ile uğraşan bilimciler üç ana guruba ayırmışlardır. Diğer bir anlatımla türlerin tasnifi sonuç olarak üç canlı alem içine yerleştirilmiştir. Bunlar;

Bitkiler Alemi

Hayvanlar Alemi ve
Algler Alemidir.

Gözle görünenlerinden gözle görünmeyen canlı türlerine kadar (Koklar, Spiraller, Basiller, Bakteriler, Virüsler vb.) bütün canlılar gezegenimizin kimyasal ve fiziksel koşullarında ortaya çıkan ve oluşan kültür ortamında türemişlerdir.

Canlı türlerin oluşum hikayesi bitmiş bir hikaye değildir. Yeni bir canlı türünün üremeyeceği iddia edilemez. Bir takım yeni türeyen mikro organizmaların insanlar dahil hayvanlarda ve bitkilerde hiç karşılaşılmayan yeni hastalıklara yol açması bu duruma açık bir örnektir. İşin esası ve yasası şudur; farklı ısı, nem, mineraller ve zaman boyutu demek olan özgün kültür ortamı oluştuğunda canlı organizmanın oluşumu ve üremesi için yeterli koşullar bir araya gelmiş demektir. Bu özgün biyokimyasal ve biyofiziksel ortam oluştuğunda değişik organik yapıların ve formların oluşması ve yaşama tutunma savaşına başlaması, canlılar silsilesine ve zincirine bir yeni tür olarak katılması kaçınılmaz olur.

Canlıların üremesi için gerekli Kültür ortamı

Isı(enerji)+ Nem(su)+Mineraller(Elementler, gazlar)+ Tepkime (Kimyasal reaksiyon) + Zaman = Makro ve Mikro moleküllerin oluşumu
=organik madde (Mikro organik formlar)

Kültür ortamı oluştuğunda canlı organizmalar türler.

Örneğin; sığır dışkısını belli bir ısı altında (mesela Güneş altında) beklettiğimizde belli bir zaman geçtiğinde bok böceği dediğimiz bir organik tür oluşur. Ama aynı dışkının yarısını gölge-serin bir yerde bekletirsek o yarısında bok böceği üremez- üreyemez.

Güneş altında bekletilen yarıda belli bir sıcaklık+ Nem + zaman ve dışkıda bulunan elementler reaksiyona girdiğinde bok böceğine ve daha gözle görünen ve görünmeyen pek çok mikroorganizmanın oluşmasına yol açarlar.

Pek çok örnek verebiliriz kültür ortamına.

Örneğin glikoz içeren bir maiyi - solüsyonu belli ısıya sahip bir ortamda bir zemine döküp bekleyelim ve gözlemleyelim. Bir- iki saat kadar zaman içinde binlerce küçük ebatlı kırmızımsı karıncanın söz konusu solüsyon zemininde ürediğini görürüz. Ama aynı maiyi serin bir ortama döktüğümüzde orada bir üreme olmaz. Vb.

Aynı şekilde bir yumurtayı belli bir sıcaklık ve nem ortamında (37,5 ile 37,8 derece ısı aralığında ve %55 ile %60 nem aralığında ve 21 gün de zaman olarak bekletildiğinde) belli bir süre tuttuğumuzda yumurtada civciv oluşur ve yumurtayı kırarak içinden çıkar. Ama aynı yumurtayı yüksek ısıda tuttuğumuzda beş on dakika içinde pişer ve yenilecek bir besine dönüşür. Vb.

Canlıların farklı kültür ortamlarındaki bu üremeleri tabiki karmaşık bir sürü tepkime ve bileşimin, enerji

dönüşümü ve etkileşimin sonucu olan bir süreci ifade eder. Bu biyoloji, kimya ve biyokimya vb. bilimlerinin uzun uğraşları sonucu izaha kavuşturulan bir oluşum ve üreme gerçeğidir. Burada konumuza katkı olması bakımından bu kısa izahat yeterlidir.

Farklı kültür ortamlarında, başlangıcı 4 milyar yıl öncesine kadar uzanan mikro organizmaların başlangıç hallerinin iki milyar yıl süren evrimden sonra karasal koşullara adaptasyonunun başladığı ve ilerlemenin ve çeşitlenmenin karada ve sularda devam ettiğini belirtmeliyiz.

Tümünde, gerek karada gerek sularda üreyen canlı hayatın en temel ve reaksiyonel davranışı yaşama tutunma refleksidir.

Bu refleks için ne gerekiyorsa her canlı o şekilde davranmıştır.

Yaşamda kalma ihtiyacı ve refleksi canlılar aleminin her üçünde (Hayvanlar, Bitkiler, Algler) bir yasayı ortaya çıkarmıştır ,

Büyük olan küçüğü yutar. Güçlü olan güçsüzü ezer. Güçlü olmayan yaşamda kalamaz.

Bunların ortak adı = Orman yasasıdır. Orman yasası çerçevesinde meydana gelen ayıklanmaya suni- yapay seleksiyon diyebiliriz.

Ayrıca canlıların karasal koşullara, sıcak ve soğuğa, besi yetersizliğine bağlı olarak yaşamını yitirmesi olayı da vardır. Bu da doğal ayıklanma-seçilim yasasına takılmak anlamına gelir.

Biyolojide buna doğal seçilim yasası veya aynı anlama gelen doğal seleksiyon diyoruz.

Öncelikle belirtmeliyiz ki bütün türler için genel geçer bir tek yasa söz konusudur.

Orman yasasının da içinde olduğu seçim yasası.

Bu yasa güçlü olanın gücü olmayanı yediği, ezdiği veya kendi yararına kullandığı, tabiatın koşullarına adapte olamayanın da ayıklanmak zorunda kaldığı bir gerçekliği ifade eder. Mesela büyük balık küçük balığı yutarak yaşamda kalır.

Bukalemun içinde bulunduğu yerin rengine bürünerek örümceklerden gizlenir ve ayakta kalır. Bu yasanın, seçilimin, temel olduğu gezegenimizde güçsüz olanın, adapte olamayanın yaşamda kalma şansı yoktur. Ya da şöyle ifade edelim yaşamda kalması için güçlenmesi ve adaptasyonunu sağlaması zorunludur.

Bu büyük yasa karşısında canlıların ayakta kalmaları temel bir harekete bağlıdır.

Adapte olmak. Yani koşulları dikkate alarak onlara göre kendisini konumlandırmak ve uyarlamak.

Buna adaptasyon- uyum yasası deriz. Yani her canlı-koşullara uyumu başarıp başaramamasına ve ana yasa durumundaki orman yasasını anlama ve onu dikkate alma becerisine göre bir akıbet ile karşılaşır.Tabiatın koşullarını(Sıcak ve soğuğu- iklimi, geceyi ve gündüzü vb.) ve orman yasasını daima hesaba katarak dikkatle yaşam yolunda yürüyenler, ona göre tedbir alanlar ve uyum sağlayabilenler ayakta kalırlar. Bunu yapamayanlar seleksiyona uğrarlar. Yani elenir- ayıklanırlar-ölürler.

Özetle;

Adapte olamayanlar selekte olurlar.

Bu duruma; Güçlü olanlar ayakta kalır, zayıflar ölürler ve yok olurlar demek durumun doğru ifadesi olur. Böyle demek daha çarpıcı olabilir.

Hayvanlar aleminde bir tür olarak tasnif edilen ve tanımlanan omurgalı memeliler sınıfındaki primatlardan bir kol olan adına insan dediğimiz türümüz tabiatın koşulları ve orman yasası karşısında yaşama tutunmaya çalışırken birçok hayvan türünden yararlanmayı öğrenmiş ve bunu başarmıştır.

İnsan türünün koşullara adaptasyon sağlama çabasının en önemli parçası, yakın tarihe kadar, hayvanları kendi yaşamına hizmet edecek şekilde kullanmasıdır.

Soyumuzun hayvanları avlayarak beslenmesinin ana yöntemlerinden ve dayanaklarından biri haline getirmesi, onları evcilleştirerek et, süt, deri ve yünün-den yararlanması, yük taşımacılığında kullanması, ulaşımın temel aracı olarak kullanması, güvenliklerini sağlamak için onları değerlendirmesi, hatta savaşlarda onlardan istifade etmesi vb. durumların tümüne baktığımızda bütün bunların orman yasasının ruhuna uygun olduğunu söyleyebiliriz.

Soyumuz düşüncede soyutlama yeteneği sayesinde bütün bunları başarak yaşama tutunma ve varlığını sürdürebilme mücadelesinde orman yasasının en acımasız çarkının dişlileri arasında ezilip yok olmaktan kurtulmayı ve daimileşmeyi başarmıştır.

Adapte olmuş ve ayıklanmaktan- yok olmaktan kurtulmuştur.

Soyumuzun öncüllerinin 300 bin yıl kadar önce dü-

şüncede küçük gelişmelerle başlayan soyutlama yeteneği kazandığını ve benzer primatlar içinde bu yeteneğine bağlı olarak farklılaşmaya başladığını biliyoruz. Homo sapiens adını verdiğimiz türümüzün atalarının başardığı bu düşüncede soyutlama yeteneğine bilişsel devrim ya da sıçrama demek yerinde olur. Bu durum; Atamız kabul edilen Homo Sapiens'in doğa karşısında en büyük ve birinci özgürleşme hamlesidir aynı zamanda. Ve bu gerçekleşmeye türümüzün çevre koşullarına tutunma mücadelesinde adaptasyonunu sağlama çabası diyebiliriz.

Türümüz bu yeteneği geliştirmese ne olurdu? Büyük ihtimalle ya yok olup giderdi. Nitekim homo sapiensle benzer konum ve özelliklere sahip olduğu antropolojik araştırmalarla ortaya konulan ve ancak soyu tükenen Homo Erectus'un ve Neandertal'in yok olması örneği ortadadır. Ya da hominid türlerinden olan goriller, şempanzeler, babunlar ve orangutanlar gibi doğa ile uyumlu olarak tutunabildikleri kadar yaşama tutunarak varlıklarını sürdürürlerdi.

HAYVAN VE İNSAN

Dört buçuk milyar yıllık zaman dilimini bulan süreçte gezegenimizin oluşumu ve gezegenin oluşumundan sonraki süreçlerde canlı mikroorganizmaların türemesine zemin oluşması ile beraber canlı hayat başlamış bulunuyor. Bilim dünyası bir tür yosun olan Deniz süngerinin günümüzden yaklaşık 640 milyon yıl önceye dayandığı noktasında hemfikir olmuştur. Bu kabul, başlangıcı 4 milyar yıl öncesine dayanmakla beraber, gelişkin bir canlı form olarak yaşamın yedi yüz milyon yıla dayanan bir hikayesinin olduğunu anlatır.

Hayvanlar aleminde canlı yaşam sürecinin öncelikle tek hücreli Amipler halinde başladığı Amiplerin uzun milyon yıllar içinde evrim geçirerek genetik mutasyonlara uğraya uğraya farklı canlıların oluşumuna zemin olduğu böylece sürüngen türlerin oluştuğu kabul edilmektedir. Aynı genetik mutasyonların sürüngenlerden memelilere yol açtığını-evrildiğini ve zemin oluşturduğunu böylece pek çok memeli türün gezegende yaşama tutunmaya çalıştığı varsayılmaktadır.

Memelilerden omurgalı ve plasentalı bir türün primatlar içinde beyin yapısının gelişimi ile diğer türlere göre daha yetenekli özellikler kazandığını biliyoruz.

İki milyon yıldan bu yana değışe değışe evrim geçiren hominid zincirinin en son halkası homo sapienstir. Yaklaşık 300 bin yıl önce hominid türler içinden bir türün ayrıştığını özgün nitelikler ve nicelikler geliştirdiğini belirleyen bilim bu forma Homo sapiens adını vererek atalarımızın yaşam hikayesini zamansal ve yapısal olarak tanımlama -saptama yoluna gitmiştir.

Avcı-toplayıcı, doğada yaşama tutunma savaşında taştan yararlanma dışında bir yeteneği ve becerisi olmayan Homo Erectus'tan, bilişsel sıçramayla ayrılan, düşüncede soyutlama yetisi geliştiren Homo Sapiens'e değin yaklaşık iki yüz bin yıllık bir zaman gerektiği antropoloji, arkeoloji ve biyolojinin ve diğer alt bilim dallarının çalışmaları sonucu anlaşılmış bulunuyor.

Düşüncede gelişim ve devrim yapmayı başaran türümüz bütün primatlardan farklılaşarak üstün ve onlardan güçlü hale gelmeyi başarmıştır. Düşüncede devrim yapabilmesi aslında türümüzün diğer türlere göre çok zayıf bir biyolojik yazılıma sahip olmasının doğrudan ve kaçınılmaz bir sonucuydu. Bu diyalektiğin özü ve esası zayıf biyolojik donanımımızın yaşama tutunmamücadelesinde beyinsel faaliyetimizi daha fazla çalışmaya zorlamasından ibarettir.

Örneğin gözleri görmeyen birinin işitme duyusunun gözleri görenlere göre daha fazla işitmesi gerçeğini hatırlayalım. Gözler devre dışı kalınca kulaklar daha fazla çalışmak zorunda kalır. Çünkü o kişi yaşamını sürdürmede, güvenlik kaygısı başta olmak üzere ihti-

yaçlarını ve çevreyi algılama ihtiyacını adeta kulaklarını dört açarak yaşamaya çalıştığından işitme duyusunun normalden daha fazla gelişmesi kaçınılmaz olur.

Biyolojik olarak yazılımı zayıf olan türümüzün ilkel-hayvansı yaşam süreçlerinde yaşama tutunma savaşında bu zayıflığının beyin yapısının gelişimine yol açmasını bu bağlamda anlamak ve kavramak mümkündür.

Böylece düşünce silahı kuşanan ve soyutlamayı beceren türümüz bu fiziksel zayıflığını düşünsel yapısı ile telafi ettiği gibi diğer canlılara göre güçlü duruma ve konuma gelmiştir.

Ancak tüm canlılarda olduğu gibi türümüz de tabiatın kanunları ve acımasız zor koşulları ile boğuşmaya devam etmiştir. Düşüncede soyutlama yeteneği hemen her şeyin üstesinden gelmek anlamına gelmez. O sadece bir yetenek ve silah olarak elde ettiği bir güçlenme aracıdır. Yaşamını daha kolaylaştırmanın aracı olan düşüncede soyutlama yeteneği bebeğin emeklemesinde olduğu gibi ağır aksak ilerlemesini sağlamak dışında tarihin başlangıcında fazla bir anlam taşımamaktadır. Çok güçlü bir silaha dönüşmesi için daha fazla düşünsel birikim ve deneyime ihtiyaç vardı . Kuşkusuz bu da daha çok zaman ve daha çok pratik gerektiren bir şey idi.

İnsan soyunun genel tarihine baktığımızda çok belirgin hal alan bazı olgulardan söz etmekte yarar olabilir. Zaman zaman genel kuraklıklara bağlı olarak yiyecek bulamamakla yüzyüze kalan türümüz açlıktan kırimlara uğramıştır. Kıtlik türümüzün tarih boyunca boğuştuğu ana sorunlardan biridir. Uzun bin yıllar

üretmeyi bilmeden yaşam sürdüren türümüzün öncülleri doğada hazır olanı toplayarak yaşama tutunmaya çalışmışlardır. Toplanan hazır şeyler tahmin edileceği üzere soğanlı köklere sahip pek çok ot çeşidi ile yine doğada doğal yetişen meyve türlerinden başka bir şey değildir. Kök ve meyve toplama dışında ikinci ve en önemli diğer besi ve beslenme alanı da avcılıktır. Hemen neredeyse yakalayabildiği ve öldürebildiği her şeyi yemeye çalışarak ayakta kalan türümüz öncülleri duruma göre gelişen kuraklık ve vb. nedenlerden dolayı yeterince beslenemeyince genellikle açlıktan ölmüş ve açlık kırımları yaşanmıştır.

Açlıktan başka ve yanı sıra salgın hastalıklar türümüzün büyük kırımlar yaşadığı olgulardan bir diğeri olmuştur. Temiz su kaynakları bulamayan ve yine genellikle çiğ çiğ yakaladığı canlıları yemek zorunda kalan insan grupları mikrop lu su ve et yemekten kaynaklı birçok hastalığın pençesine düşmek durumunda kalmıştır. Hastalıklar çoğunlukla bulaşıcı olduğundan salgın halinde seyretmiş ve büyük - kalabalık ölümlere yol açmıştır.

Kıtlıkların ve hastalıkların nedenlerini ve kaynaklarını bilemediğinden insan türü doğa üstü güçler tahayyül ederek bu hastalıkları ve kıtlıkları o güçlerin öfke ve kızgınlığı ile anlamak ve izah etmek eğilimine girmiştir. Denilebilir ki nedeni ve nasılı bilinmeyen ve anlaşılmayan kıtlık ve salgın hastalıklar tanrılar düşünmenin ve yaratmanın nesnel ve öznel temeli olmuştur.

İnsan türünün üçüncü büyük ve temel sorunlarından biri de insan topluluklarının kendi içinde yer ve

yurt kapma arayışında kendi aralarında yaptığı ve kırımlarla sonuçlanan irili ufaklı çok sayıdaki kavgaları ve savaşlarıdır.

Demek ki insan soyu kıtlık, salgın hastalıklar ve savaşlar ile yol alan bir canlı türü olarak bu üç olguyu her zaman esas alan, dikkatte tutan ve ona göre pozisyon ve tedbir alan bir tür olmuştur.

Hayvanlar genel olarak türümüzün zorluklarla dolu yaşam yolculuğunda her zaman muhatap olduğu türlerdir. Başlangıçta hayvanlara karşı korkak ve ezik, yenik olan insandır. İnsanlar genellikle onlardan yani hayvanlardan korunmaya ve kaçmaya çalışan bir yapıdır. Zamanla düşünce silahının gelişmesi ile beraber insan soyu durumu tersine çevirmiş pek çok biçimlerde hayvanlara egemen olmayı başarmış ve onlara karşı acımasız pratikler geliştirmiştir.

Mesela tarih boyunca hayvan derisinden giyim elde etmek ve onu giyinerek soğuklara karşı donmamak eylemini düşünelim. İplik yapmayı bilmeyen insanın başlangıçlarda ve en ilkin öğrendiği şey hayvan derisini vücuduna sararak ısınma yoluna gitmesidir. Taş ve sopalarla avlanan- öldürülen hayvan keskin taşlarla derisi soyuluyor ve o deri vücuda sarınıyordu. Deri giysi hayati bir ihtiyaç idi. Soğuk havaya karşı donmamak ve ölmemek deri giysiyi zorunlu kılıyordu. Her doğan insan yavrusu için bir hayvan derisi tedariki erkeklerin av kolunda sorumluluk üstlenmesinin olgusal zemini idi.

Yaşayabilmek için hayvanların etini yemek ve yine aynı amaç için derisini yüzüp giysi olarak giyinmek

gerçekliği dikkate alındığında insanın hayvan türlerine tarih boyunca ne zulümler yaptığını kavramak daha kolay olur.

Yün ve pamuk gibi maddelerden iplik ve bu ipliklerden de giysi yapmayı öğreninceye kadar insan soyunun giyinmek için bulabildiği tek kaynak hayvan derisi ile sınırlıydı. Yün, pamuk vb. ile giysi yapmayı öğrendikten ve bu giysilere ulaşmak mümkün olduktan sonra bile, hatta günümüzde dahi bir kısım hayvanların derisinden kürkler ve çantalar vb. yapılmakta ve kullanılmaktadır.

Günümüzde hala zengin sınıfların mensupları için timsah derisinden, ceylan ve yılan derisinden, samur ve tilki derisinden, keçi ve zürafa derisinden pek çok giysi ve kullanım eşyası yapılmakta, marka oluşturularak tüketim için pazara sürülmektedir.

Öncelikle debağlanan bu hayvan derileri-postları kösele ve meşin haline getiriliyor ardından bu kösele ve meşinden çok çeşitli giyim ve süs eşyaları yapılıyor.

Günümüzden elli yıl önce kırsal alanda bir köy yaşamını yaşayan ve iyi hatırlayan biriyim. Elektriğin olmadığı ve dolayısıyla hiçbir elektrikli araç ve gerecin de olmadığı ortamda her evde en az bir, iki hatta üç beş tuluk olduğunu iyi anımsıyorum.

Tuluklar her hane için kesinlikle önemli işlevler gören eşyalar idi.

Her hane kavurma için bir yada iki keçisini sürüden ayırarak bir iki ay iyi bir bakım yaparak besliyordu. Tavlanan ve kilo alan bu keçiler boğazından kesilerek

katlediliyordu. Sonra usta deri soyucular keçinin bacaklarını diz üzerinden ve kuyruğunu da kuyruk sokumundan kesiyorlardı. Hayvanın derisini tuluk yapmaları için deriyi zedelemekten çıkarmaları gerektiğinden saatlerce uğraşarak bütün gövdeyi keçinin boğaz genişliğinden çıkarıyorlardı.

Böylece zedelenmemiş deri tek parça olarak çıkmış oluyordu. Tüyleri yakılan bu keçi postu- derisi bu kez de debbağlanıyordu. Kurutulmuş palamut kozası ve nar kabuğunun öğütölmüş tozu ile bu deri debbağlandıktan sonra tuluk haline gelmiş oluyordu.

Kuyruk tarafından iple bağlanan, diz üstünden bacakları iple muhkem bağlanan, tüyleri yakılarak temizlenmiş ve daha sonra debbağlanmış bu tuluklar su kabı, pekmez kabı, her türlü sıvının konulduğu kap olarak ve en çok da yine hayvan sütünden mayalanarak elde edilen yoğurdun içine konularak saatlerce sallanarak ve çalkalanarak ayran haline getirilmesinde ve tere yağının elde edilmesinde kullanılıyordu.

Hayvanlara yaklaşımda insan soyunun ne kadar doğru bir tutum içinde olup olmadığını açıklığa kavuşturmak oldukça önem arz etmektedir.

Zira günümüzün gelişmekte olan en yaygın ve gün be gün artan davranış kalıbı halini alan insanların sevgisinin merkezine bazı hayvan türlerini alma davranışı izaha muhtaç bir durum ve davranıştır. Bu gelişme türümüzün kendine yabancılaşmasına açılan bir yol ve kulvar gibidir.

“Üzüm üzüme bakarak kararır” deyişini hepimiz hatırlarız. Toplumda gelişen bir eğilimin domino etkisi

oluşturması kaçınılmaz olmaktadır. Zira insan çevresinden etkilenen ve etkileyen bir psikososyal formdur. Reklamların insanlar üzerindeki manipölasyonunu hatırlayınız. Moda diye sunulan pek eski giyim modellerine bile insanların nasıl hızla yöneldiğini görüyoruz.

Örneğin 1950'li, altmışlı ve yetmişli yıllarda endüstriyel tarımın henüz gelişmediğı, tekstilde gelişmenin başlarında olduğumuz bir dönemde yokluktan ve yoksulluktan dolayı hemen neredeyse toplumun çoğunluğu kılık kıyafet konusunda kıt kanaat idare ederek yaşayan bir durumdaydı. İnsanların bir, bilemedin iki takım dışında giysi sahibi olması istisnaydı. Dolayısıyla elbiseler insanların üzerinde yıpranır, eskir, yer yer aşınmadan dolayı diz ve dirsekleri aşınıp yırtılırdı. Ancak insanlar bu yırtılan yerlerine diz ve dirseklerine yamalar yaparak bir dönem daha bu giysilerle idare etme yoluna giderlerdi. Bu idare yoluna gidiş tabiki keyfiyetten değıl yokluğun getirdiğı bir zorunlu davranış olurdu.

Utana sıkıla da olsa insanlar yamalı ve solmuş, giysileri giyerlerdi.

O zamanlar tamamen zorunluluktan ileri gelen sökükle, yırtık, yamalı vb. elbiseler giyinme davranışı altmış-yetmiş yıl kadar sonra, ikibinli yıllarda, ölkemizde endüstriyel tarım ve fabrikasyon üretimin gelişimine bağılı olarak tekstil sanayinin gelişimi sonucu, bu kez hiçbir zorunluluk kalmadığı halde yeni kuşakların yırtık ve yamalı giysileri moda diye gurur ve mutlu olarak giyinmeleri ve bunun gençlik içinde bir hızlı yayılımla genelleştiniğini görüyoruz.

Bu davranışın bize gösterdiği gerçeklik insanların birbirlerinden hızla etkilendiği gerçekliğidir.

Bu psikososyal etkileşim - tepkime içinde günümüzde de bazı hayvan türlerinin beslenmesinin evlere ve kulübelere mahkum edilmesinin bir modaya dönüştüğünü rahatlıkla belirtebiliriz. Sosyal ve sosyo-ekonomik statüsü elveren hemen herkesin, bir diğerine bakarak, onun hayvan seviciliğine özenerek ve ondan etkilenerек aynı davranışa yöneldiğini apaçık görmekteyiz.

Daha düne kadar tümüyle ihtiyacın dayattığı bir zorunluluktan kaynaklanan hayvanların evcilleştirilmesi, evlerde alıkonulması pratiği günümüzde ihtiyaç ortadan kalktığı halde eskiye oranla daha fazla sayıda ve daha hızlı bir yayılımla, moda misali keyfiyete dönüşmüş bulunmaktadır.

Bu davranışa yönelen kişilerin, gerçekte hayvanın beslenmesinin, insana bağımlı hale getirilmesinin, kapalı alana konulmasının, ya da boynuna ip takılmasının hayvan için ne anlama geldiği üzerinde pek düşünmedikleri ortadadır.

Hayvan bakmayı kararlaştıran ve bu pratik davranış içine giren kişinin hayvana karşı bir gerçek empati kurduğunu söyleyemeyiz. Onun için ön plana çıkan etkileşime girdiği çevresel davranıştır. Yanı sıra topluma ve kendi türüne karşı içine girdiği güvensizliğin ve bunun sonucu oluşan yalnızlığını ve doğan anlamsızlık duygusunun yerini doldurma telaşı ve arayışıdır.

İnsanlar gerçekte hayvanın da tıpkı kendisi gibi sezgileri olan, duyguları, anlama ve kavrama yetisi olan,

serbest yaşama isteği ile dolup taşan, sevinebilen ve üzülebilen bir canlı türü olduğunu düşünecek olsa, yeterli düzeyde empati kurma gücünde olsa, sanırım pek çoğu böyle bir davranışa yönelmez ve yönelemezdi.

Ancak ne var ki yaşamını sürdürme mücadelesinde bir yandan orman yasalarına göre davranan ve yaşayan türümüz, bir yandan da kendisini hayvanlardan üstün görme inancında olduğunu ileri sürerek, hayvanların kendisi için yaratıldığı savını geliştirmiştir. Daha da ileri giderek dünyanın ve hatta tüm evrenin canlıların en yücesi olan- eşrefi mahlukat olan (tüm-mahlukatın-yaratılmışların en yücesi) insan güzel ve rahat yaşasın diye yaratılmıştır inancını örgütlemiştir.

Bir kötü durumu, yanlış bir davranış, bir olumsuzluğu yenilir yutulur hale getirmenin en kestirme yol ve yöntemi söz konusu yanlış ve kötü hali aklileştirmektir.

Yani irrasyonel olan bir durumu rasyonalize ederek sindirilebilir hale getirmektir.

Burada da yapılan budur.

Buna türcülük savunusu denir.

Türcülük; insan türünün yüce olduğu anlayış, inanış ve felsefesidir.

İnsanın tüm diğer hayvanlardan bambaşka ve onlardan üstün bir canlı olduğu anlayışı hayvanların çeşitli biçimlerde ezilmelerinin ve öldürülmelerinin, kullanılmalarının ve tutsak edilmelerinin felsefi ve psikolojik temelini oluşturmuştur.

Böylece insan soyu bu yönelimindeki her türlü zulmünü meşrulaştırmanın düşünsel ve inançsal taşlarını döşemiş bulunuyor. Akıl dışı olanı, gayri meşru olanı,

anormal olanı ters yüz ederek akıl içi, meşru ve normal hale getirmiş bulunuyor.

İnsan dışı tüm hayvan türleri çağlar boyu insan türü tarafından şu yada bu ölçüde eziyete ve haksızlıklara uğramıştır. Hayvanlar, canlarına kast etmeden tutalım, tutsak edilip hizmete koşulmalarına kadar bir düzine eziyet ve işkence türüne maruz bırakılmışlardır. Ancak en çok hayvanların mağdur edildikleri dönem kapitalist modernite diye adlandırdığımız içinde bulunduğumuz dönem ve çağdır.

Kapitalizm öncesi çağlarda türçülük felsefesiyle hayvanların şiddet ve eziyete tutulmaları aklileştirilirken, öte yandan hayvanlara zulmü frenleyen bir takım ideolojik, dinsel söylem ve nasihatler ile bir sınır ve denge geliştirilmiş idi.

Her şeye daha fazla kâr perspektifi ile bakan kapitalizm dönemi hayvanlara karşı büyük bir zulmün ve kıyıcılığın dönemi oldu. Kapitalizm türçülüğü yaratmamıştır. Ondan önce gelişen bir yaklaşımdır. Ancak kapitalizm; önceki çağlarda hayvanlara eziyete belli sınırlar getiren ideolojik kültürel ve dinsel ve teknik anlamda var olan tüm engelleri de baypas ederek ortadan kaldırmış, onlara karşı sınırsız bir kıyımın önünü açmıştır.

Oysaki üst - yukarı hayvanlar olarak adlandırdığımız hayvan türleri ile gelişkin hominid olarak adlandırdığımız türümüz arasında duygu ve düşünce babında

çoğu kez benzer bir düzey söz konusudur. Onların da algıları, duyguları, acıları, sezgileri, merakları sevinme ve üzülmeye dahil korku ve öfkeleri vardır. Bu konuda Darwin'in evrim kuramından sonra insanlarla hayvanlar arasındaki mevcut benzerlik durum ve düzeyi daha anlaşılır ve kabul görür olmuştur.

Darwin gibi psikanalist Freud ve filozof Karl Marks da yukarı hayvanlar ile insanlar arasındaki benzerliğe dikkat çekmişlerdir.

Mesela Darwin insanın türeyişi adlı çalışmasında şöyle yazmaktadır; *"İnsanların ve yukarı hayvanların zihinleri arasındaki fark ne kadar büyük olursa olsun, nitel değil, kesinlikle nicel bir farktır. Sevgi, bellek, dikkat, merak, benzeme, zeka vb. gibi insanın övündüğü çeşitli heyecanların ve yetilerin, duygu ve sezgilerin, daha aşağı hayvanlarda, başlangıç halinde ve bazen iyi gelişmiş olarak bile bulunabildiğini gördük."*

Bilindiği üzere biz insanlar pek çok konuda olduğu gibi hayvanlara yaklaşım konusunda da çok tutarlı ve dürüst değiliz.

En başta söylemek gerekirse etoburuz. Dünyamızda sekiz milyarı aşkın insan soyu hemen hemen her biri her gün hayvan etini büyük bir keyifle yer. Yapılan kimi istatistiklerde yılda yaklaşık 50 milyar hayvanın et endüstrisinin elinde katledildiği ortaya konulmuştur. Bu çapta bir hayvan kıyımı ve biyoçeşitliliğe böyle bir müdahale orta çağ ve öncesi dönemde imkansız bir işlem olurdu. Bu büyüklükte bir hayvan kıyımı ve

biyoçeşitliliğe müdahale ancak kapitalizmin toplumlar yaşamında egemen olması ile, ulaşımda ve dolaşımda kapitalist tarzın egemenliği ile mümkün olabilecek bir işlemdir.

Bu işi yapmak için hayvan besiciliği yapılır. Küçük ve büyük baş hayvan çiftliklerinde milyonlarca hayvan beslenir ve beli bir büyümeye- yaşa gelince mezbahanelerde yüzer yüzer, biner biner boğazlanarak kesilir ve kasaphanelere, marketlere sevk edilir. Biz insanlar da oralardan alıp yeriz.

Sadece besi çiftliklerinde mi hayvanları boğazlıyoruz. Hayır. Avcılık dediğimiz işin özü, hayvanları öldürme sanatıdır. Bütün dünyada elde silahlar biz insanlar hayvanları kovalar ve vurarak öldürür ve sonra da onları bir güzel yeriz.

İnsanlığın en başından bu güne avcı- toplayıcı topluluklar döneminden bu güne biz insanların aralıksız ve hiç terk etmeksizin yaptığımız işlerin başında sürekli hayvanları kovalayıp avlamak-öldürmek ve onları yemektir. Tekil ya da grup olarak sürekli av adı altında hayvanların peşinde dur durak bilmeksizin onları kovalamakta ve öldürmekteyiz.

Pusulardan tuzaklara, faklardan, sürek avlarına, pusulamadan zehirlemeye, ateşli silahlarla vurmaktan kementlerle yakalamaya kadar pek çok hayvan avlama- öldürme tekniğini icat eden kimdir? Tabi ki insan soyundan başkası değildir.

Kümes hayvanları çiftliklerini gezip inceleme yapanlarımız kırkbeş günde civcivlerin nasılda suni besinlerle iri tavuklara dönüştürüldüğünü ve bolca hor-

monlu besi verilerek kısa sürede büyütüldüğünü ve kesime gönderildiğini bilirler.

Bilimin getirdiği bilgi ve sanayileşmenin ulaştığı düzey, teknolojik tasarımlardaki çeşitlilik sonucu hayvanlara ilişkin insan müdahaleciliğinde nitel değişimler yaşanmıştır. Örnek olması bakımından toplumdaki tavuk tüketimi zincirinin ve tedariğinin nasıl sağlanmakta olduğunu ele alırsak tüm diğer hayvanlarda da benzer bir tedarik zincirinin yaşanmakta olduğunu da dikkate alarak insan soyunun hayvanların başına neler getirmekte olduğunu anlamış oluruz.

Kümes hayvanlarından tavuklar için bir endüstrinin geliştiğini belirterek başlayalım. Hemen her gün neredeyse sofralarda yer tutan tavuk üretimi ve tüketimi için beş ana silsilenin sektörel olarak geliştiğini makinanin ana dişlileri gibi bu beş aşamanın birbirini takip ettiğini, beslediğini ve tamamladığını görmekteyiz.

Bir döngü halinde bu iş ve işlemler sürgittir.

İlkinde yumurta üretimi için besi tavukçuluğudur. Büyük fenni çiftliklerdir bunlar. Her şeyin otomasyon ve elektronik araç ve bantlarla dolaştığı ve besleyici güçlendirici ve ürün oluşturunca ilaçlarla desteklendiği bu canlı tavuk çiftliklerinde yumurta elde edilir. Hemen hemen her gün tek ya da çift yumurtlayan tavukların yetiştirildiği bu tavuk çiftliklerinde de bir döngü söz konusudur. Beli bir anaçlığa ulaşan tavuklar kesime gönderilirken yerlerine genç bir kuşak konularak bu döngü sürdürülmektedir.

Yumurtalar toplanarak bir kısmı iç veya dış tüke-

tim için piyasaya sürülürken bir kısmı da tavukçuluk sektörünün ikinci dişlisine devrolunmaktadır. Bu ikinci dişlide ise yumurtalar otomasyon ve fabrikasyon ortamında kuluçkaya bırakılmaktadır. Belli ısı ortamının sağlandığı bu civciv üretim tesislerinde üç haftanın sonunda civcivler elde edilmektedir.

Her defasında üretilen onbinlerce civciv bir-iki günlük olduktan sonra üçüncü sektör dişlisine devredilir. Bu üçüncü dişlide, getirilen bir-iki günlük civcivler kırk- kırkbeş gün arası zamanda beslenerek her biri 2-4 , hatta 5 Kg.varan ağırlıklara ulaşan tavuklara dönüş-türülmektedir.

Ve artık dördüncü aşamaya ulaşılmış bulunuluyor. Kırk - kırk beş günlük tavuklar toplu halde bu besi çiftliklerinden alınarak kesim tesislerine devredilir. Kesilip biçilen, değişik boy ve ebatlarda ve çeşitlilikte ambalajlanan ve fiyatlandırılan tavuklar toplumun tüketimine sunulmak üzere zincir marketlerin et- tavuk reyonlarında yerini almış olur.

Son perde tüketicinin bunları alıp sofralarda tüketmesi ile kapanır.

Bu işlem ve işleyiş aşağı yukarı besi hayvanlarının tümünde yaşam bulan iş ve işlemdir. Danalar, sığırlar, keçiler, koyunlar, kümes hayvanları.

Balıkların başına getirdiğimiz işleri saymaya kalkışsak sayfalar yetmez. Oltayı alan denizin kenarında balık avında. Binlerce balıkçı ağı her gün denizlerde milyonlarca balığı toplamakla meşgul.

Bütün bunlar bilinen işler. Hepimiz bunları bilerek yaşıyoruz.

Bunda ne var diyebilirsiniz? Normal değil mi ki diye de ekleyebilirsiniz.

Orman yasaları bağlamında durumu ele aldığımızda şaşılacak bir durum değil tabi ki.

Neydi orman yasaları?

Büyük balık küçük balığı yutardı.

Güçlü olan güçsüz olanı ezerdi

Gözü kesen göz kestirdiğini acımasızca yer yutardı.

Başka türlü canlılar yaşamlarını nasıl sürdürebilirler ki? Değil mi?

Aslan geyiği, tilki tavşanı, kedi kuşları ve fareyi, kartal karada ve havada gezeni, insan da eti lezzetli olan tüm hayvanları...vb. yiyerek ancak hayatını sürdürebilir.

Normali budur diyeceksiniz biliyorum.

Ve biz insanlar bu suni seleksiyona normalite deyip onu doğal seleksiyonmuş gibi algılıyoruz.

Aslında bu yanlıştır. Yaptığımız suni seleksiyondur. Canlı türlerin birbirlerini telef etmesi ya da diğer türleri telef etmesi bir doğallık içermez. Yapay - suni bir müdahaledir ve zoraki bir seleksiyon- ayıklamak ve yok etmektir.

Doğal olan ayıklanma bu şekilde olmaz. Doğal elenme - seleksiyon tabiatın bağrında üreyen canlılardan yine doğanın değişen koşullarına uyum sağlayamayanların yaşamlarını sürdürememeleri ve yaşama tutunamayıp ölmeleri ve böylece tükenmeleridir.

Doğal ayıklanma ve normalite bu.

Bütün bu anlatımında ne var diyebilirsiniz. Bunları biliyoruz da diyebilirsiniz. Doğru. Elbette bunlar bilinen gerçeklikler.

Benim bu çalışmada ele alacağım boyut zorla yaşamına son verdiğimiz pek çok hayvan türünü mideye indirirken hiç akmayan göz yaşımız bir gerçeklik olarak orta yerde iken gösterişe ve şova varan, çarpık, içi boş, şekilsel ve biçimsel hayvan sevgisidir.

Hayvan sevgisi olarak ileri sürülen davranış ve yaklaşımların, hayvan sahiplenilmesinin evlerde, salonlarda, kafeslerde, odalarda vb. tutulmasının aslında bilmeyerek hayvanların doğal gelişim seyrine müdahale olduğuna işaret etmek ve bu konuda değerlendirmeler yapmaktır.

Biyoloji bilimini az çok bilen her birimiz gezegenimizde yaşamakta olan canlı türlerin oluşum, gelişim, değişim koşullarını biliriz. Tabiatı yaşam çeşitliliği, türlerin oluşumu, değişimi ve dağılımı belirli kültür ortamlarının oluşması üzerinde olabilen bir şeydir. Belirli bir ısı, nem, zaman ve minerallerin kombinasyonu olduğunda canlının üreyeceğini biliyoruz. Her farklı canlı türü için bu kombinasyonun bileşenlerinin farklı nicelik ve nitelikte olması ise kaçınılmaz bir şeydir.

Milyonlarca yıl içerisinde tabiatın koşullarının kendi içinde üreyip türemesine zemin sunduğu canlılar yaşamlarının ana şifreleri demek olan genetik bir kodlanmayla donanmışlardır. Buna DNA diyoruz.

Yani; Deoksiriboz Nükleik Asit (DNA = Tüm organizmaların canlılık işlevleri ve biyolojik gelişmeleri için gerekli olan genetik talimatları taşıyan bir nükleik asit.)

Doğanın diyalektiği her şeyde olduğu gibi canlılar aleminde de en az iki karşıtlık üzerinde şekillenmiştir. Her alanda bu karşıtlık hali ve bu karşıtlığın zorunlu biraradalığı - birlikte olma zorunluluğu söz konusudur.

Canlılar aleminde eril ve dişil dünya olarak bu durum hayat bulmakta ve eril ve dişil olanın birbirini döllemesi ile türlerin devamlılığı sağlanmaktadır.

Gezegenimizde insan türü binlerce canlı tür içinde sadece bir türdür. Ve her tür tabiatın ana kanunlarına bağlı olarak spesifik bir biyolojik kodlanmaya sahiptir. Yani her türün genetik yazılımı milyonlarca yıl içinde oluşmuş ve her bir tür için farklı farklı yazılımlar gerçekleşmiştir.

Mesela kuş uçar. Kedi uçamaz. Balık suda yaşar. Keçi otçul beslenir, aslan etçil beslenir. Dişil olan yumurtlar, eril olan yumurtlamaz vs.

İnsanlar olarak bizim türümüz de milyonlarca yıl içinde oluşup gelişmiş ve bir genetik yazılıma sahip olarak şekillenmişiz ve düşüncede soyutlama yeteneği kazanarak diğer primatlardan ayrılarak özgünleşmişiz. Düşüncede soyutlama yeteneğini kazanmamız uzun bir evrimin sonucu olabilmıştır.

Bu yeteneğimiz türümüzü tüm türlerden farklı olmaya yöneltmiş ve çevremize, doğaya, diğer canlılara müdahale etme gücüne vb..ulaştırmıştır.

İnsan türünün düşüncede soyutlama yeteneği kazanması ve bu yeteneğe bağlı olarak üretmeyi başarması esas olarak doğanın doğal seyrine ve akışına suni bir müdahaledir.

İnsan soyu, üretme eylemi ve yeteneği ile tabiatın

doğal akışına bir müdahale içindedir. Tabi ki insan soyu bu müdahalesi ile kendisinin ve türünün yaşamını daha güzel kılmayı ve rahat yaşama ortamı yaratmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda her geçen gün daha gelişkin çabalar ve çalışmalar içine girmektedir.

İnsan soyu bunu yaparken, kendisi için yaşam koşullarını daha kolay ve güzel kılmaya çalışırken kendisi dışında olan canlıların yaşam olanaklarını bozmakta ve onlar için yaşamı zorlaştırmaktadır.

Bu durumu objektif olarak ele aldığımızda insan soyunun yaşamını sadece kendisi için kolaylaştıran çabalarının adını türümüzün bencilliği olarak ifade edebiliriz.

Soyumuzun bu yöneliminde ve eyleminde kesin bir sübjektivizm vardır. Yaptığı işin ve yöneliminin başka canlılara zarar verdiğinin bilincindedir. Ve bunu bileerek ve isteyerek, salt kendisi iyi yaşasın maksadına uygun olarak icra etmektedir.

Basit bir örnek verelim. Ateşi icat eden insan kendi türünün yaşamını bu buluşu ile çok kolaylaştırmış ve güzelleştirmiştir. Isınmadan pişirmeye, aydınlanmadan korunmaya kadar pek çok amaçla bu buluşunu kullanırken sayısız yangınlara da yol açarak diğer canlıların yaşam alanlarını ve olanaklarını ortadan kaldırmış ya da daraltmıştır.

Silahlar ve aletler icat eden insan soyu kendi türü dışındaki türlere karşı (ve tabi ki kendi türüne karşı da) amansız bir kullanım içine girerek tarih boyunca hayvanların ve bitkilerin yaşamına müdahale ede ede bu-

günlere gelmiştir.

Tarihsel gerçeklik böyle iken, diğer türlerin kırımı üzerinde bir yaşam pratiğine sahip soyumuzun bu gerçekliği bu minvalde son hızla devam etmekte iken, bir takım biçimsel ve gösterişli eğilimlerin gelişimini görüyoruz.

Hayvan sevgisi çağımızda bir furya gibi gelişirken bunun nasıl bir sevgi olduğunu ortaya koymak, mevcut sevgi biçiminin içinde taşıdığı sahteliği, zalimliği ve çarpıklığı izah etmek büyük önem taşımaktadır.

“Gölge etme başka ihsan istemem” deyiimi aslında insanların hayvanlara müdahale sürecinde en çok yerine oturan bir deyimdir.

Hayvanlar konuşuyor olsalardı her halde en çok bu deyiimi dillendirirlerdi.

Gerçekten de hayvanlara gösterilecek bir sevgimiz varsa bunu onlara hiç karışmayarak en üst düzeyde ifade etmiş oluruz. Yani hayvan sevgimizin en yüksek pratikleşme biçimi onlara hiç karışmamak olsa gerektir.

Çarpıcı şekilde ifade edersek hayvanları seviyorsan; Onları öldürme, onları kesip yeme, onları özgürlüğünden koparıp besleme.

Onlara dokunma yeter. En büyük iyiliğin onlara dokunmamaktır.

Bu konudaki çarpıklığı, sakat sevgiyi anlaşılır bir anlatımla ortaya koyduktan sonra, bu davranışın bilimsel bir tahliline girişmek kaçınılmaz olacaktır.

HAYVANLARA YAKLAŞIMDA BİÇİMSELLİK

Düşünen insan Homo sapiensin tarihçesini antropologlar üç yüz bin yıl öncesinden başlatırlar. Bu üç yüz bin yılın neredeyse iki yüz bin yılında homo sapiens fazla yol alamamış, aşağı yukarı diğer primatlar ile benzer yaşama mücadelesi içinde olmuştur. Avcılık ve toplayıcılık ile süren bu uzun zaman boyunca düşünce sistemi küçük küçük değişimlere uğramış basit sivri taşlar ve sopalar kullanmada yetkinleşmiştir. Yaklaşık yetmiş bin yıl öncesine kadar böyle gelen ilkel insan homo sapiens günümüzden elli bin yıl önce sınırlı da olsa dil geliştirebilmiştir. O zamana kadar vücut dili ile iletişim ve anlaşma yoluna giden, bir takım, mimiklere, jestlere, el kol hareketlerine ve işaretlere, çizimlere dayanarak ve bunları kullanarak, anlam ve mana yükleyerek yaşamaya çalışan soyumuz ilerleyen evrelerde çıkardığı seslere anlam yüklemeyi öğrenerek- başararak dili geliştirmiştir. Dilin gelişimi ile büyük bir aşama kaydeden homo sapiens iletişim ve anlaşma aracına sahip olduktan sonra tutunma savaşında daha da güçlenmiştir.

Dil insanlığın yaşamındaki en büyük devrimdir.

Birkaç sesi anlamlandırma ile başlayan dilin gelişim serüveni bu güne kadar sürmekte ve her gün yeni sözcükler eklenerek diller zenginleşmektedir. Maksat ve istemini çıkardığı seslerde ifadelendirmeyi başaran insan soyu yaşamda daha fazla bir aktivite ve hız kazanmış böylece yaşamı daha katlanılır hale getirme yolunda önemli bir büyük adım atmıştır.

Günümüzden yaklaşık yirmi bin yıl kadar önce hayvancılık ve tarımda da yetenek geliştiren türümüz böylece büyük aşama katederek bir kısım hayvanları öldürmeyip besleme ve evcilleştirme sürecine girmiştir.

O günden bu yana insan soyu elde ettiği üstünlük sayesinde pek çok hayvan türünü evcilleştirmeyi başarırken bir çok türünde mutasyona uğramasına bazı türlerin ise ayıklanıp yaşamdan ellenmesine ve yok olmasına sebebiyet vermiştir

Hayvan türlerinin zararına ve aleyhine yirmi bin yıl önce başlayan bu dönem 2016 yılına gelindiğinde Noah Harari'nin verdiği rakamlara göre şöyle bir hal almıştır: *"Almanya'da yüz kurt ancak yaşarken aynı Almanya'da beş milyon evcil köpek bulunuyordu. Gezegende toplam 200 bin kadar kurt dolanırken 400 milyondan fazla evcil köpek bulunuyor. Dünya 600 milyon evcil kediye karşılık 40 bin aslana, 900 bin Afrika mandasına karşılık 1,5 milyon evcil ineğe 50 milyon penguen ve 20 milyar tavuğa sahip. 1970'ten bu yana yaban hayatında nüfus yarı yarıya düştü. 1980'de Avrupa'da 2 milyar vahşi kuş varken bu sayı 2009'da 1,5 milyara geriledi."* (Yuval Noah Harari, Homo Deus/ yarının Kısa bir tarihi. Sayfa; 84)

Bu tabloya baktığımızda türümüzün diğer yaşam formları üzerindeki rol ve gücünü daha berrakça görmek ve algılamak mümkündür.

Kendimizden ve çevremizden her birimizin iyi bildiği üzere bizler kendi türümüze karşı o denli saygılı ve sevgili değiliz. En başta kendi ailemizden başlarsak anlatmaya daha kavratıcı olabilir. İnsanların çoğu kendisini var eden, doğurup büyüten anasını, atasını yaşlılıklarında ilgisiz bırakırlar. Onlara bakmazlar, Tuka ederler. İlgilenmezler, söz ve davranışlarıyla onları ezer ve üzerler. Daha da kötüsü "biz size bakamayız" deyip yaşlı barınma evlerine, (ne hikmetse bu bakım evlerine bir de akla ziyan olarak huzur evi denir. Yaşlılarla alay edilircesine bu ad verilir adeta.) bırakılırlar. Daha doğrusu oraya postalanırlar.

Peki kendi anasına ve atasına sevgi göstermeyen insan, kardeşleri ile nasıldır?

Hayvanlara gösterdiği sevgiyi kardeşine gösteriyor mu?

Ya da komşuları ile ne alemdedir? İş arkadaşları ile sıcacık arkadaşlıklar içinde midir?

Objektif olarak baktığımızda bütün bu saydığımız alanlarda insanların bir birleriyle çok da iyi geçinme içinde olmadıklarını görürüz.

Tabi burada istisnaların olduğunu biliyoruz. Gerçekten güzel dostluklar, arkadaşlıklar, iyi evlatlar, iyi komşular da vardır elbette. Ama bizim ele aldığımız çoğunluğun durumu ve yaklaşımıdır.

Çoğunluğun hal ve davranışları üzerinden baktığımızda ve objektif olabildiğimizde görürüz ki insan soyu birbiri ile kavgalıdır, sevgisizlik içindedir ve hatta nefret egemen topluluklar halinde yaşamaktadır.

Bu sadece küçük ve dar ölçekte olan bir haltarzi değildir.

Küresel olarak baktığımızda da durum çarpıcı olarak görülür.

Örneğin bir birine gerçek anlamda saygılı ve birbirini seven uluslar ve toplumlar var mıdır ?

Mesela İngilizler bizi ne kadar sever? Ya da bizler İngilizleri ne kadar seviyoruz?

Rumları, Ermenileri, Arapları, Rusları Almanları vb. ne kadar içten sevmekteyiz?

Ya da bu saydıklarımız bizi ne kadar severler?

Tabi ki seven ve sayan bir kesimin varlığını biliyoruz.

Ama biz burada da çoğunluğu yani baskın gelen egemen duygu ve yaklaşımı irdelemekteyiz. Tespit ve analizlerimizi azınlıkta olanın değil çoğunluğun davranış kalıpları, duygu yoğunlukları ve tutumları, eğilimleri üzerinden yapmak zorundayız.

Bu düzlem ve bağlamda baktığımızda toplumların ve toplulukların, gurup ve çevrelerin, aile içi ilişkilerin, arkadaş ve dost çevrelerin kendi içlerinde ve bir birleriyle münasebetlerinde özlü bir sevgi egemenliğinden söz edemeyiz. Daha çok egemen olan sevgisizliktir. Hile, entrika, biçimcilik, gizli kıskançlık ve nefret ve düşmanca hisler... Maalesef egemen olan ve baskın gelen duygu ve yaklaşımlar bunlardır.

Peki şimdi soruyu açık ve anlaşılır bir şekilde soralım.

Anasını atasını hakkıyla ve gerektiği gibi sevemeyen, kardeşlerini, iş yerindeki çalışma arkadaşlarını, komşularını vb. sevemeyen çoğunlukla kavgalı ve soğuk olan insanlar hayvanlara bu denli yoğun ilgiyi neden ve nasıl göstermektedirler?

Bu davranış gerçekte bir ihtiyaç mıdır? İhtiyaç ise bu ihtiyaç nereden kaynaklanmaktadır?

İnsan doğasının hangi temel ya da tali olan güdüleri ile bağlantılıdır.

Canlılar aleminde hiç bir türün kendi türüne yapmadığı kötülükleri kendi türüne yapan insan türü kendi türüne bunca düşman iken bazı hayvanları bunca sevmeye eğilimini, içine girdiği bu davranışı nasıl anlamalıyız?

Pek çok hayvan türünü kesip biçip pişirip yerken hiç de orali olmayan insanlar neden sadece bir kaç hayvan türü üzerinde sevgi yoğunluğuna girmektedirler?

Bu özsel midir biçimsel midir? Doğru mudur yanlış mıdır?

Bu soruların ve bu davranışın anlam ve yerini psikolojik ve sosyo-psikolojik açıdan irdelemeye çalışalım.

Bilindiği üzere insan türü düşüncede soyutlama yeteneği ve gücü edinmeden önceki dönemde tabiatta diğer primatlar gibi doğal yaşamını sürdürmeye çalışırken orman yasalarını uygulayabildiği ölçüde yaşama tutunabiliyordu. Orman yasalarına en iyi adapte olabilen türler suni ve doğal seleksiyondan kurtulabiliyorlardı. Yani yaşamda kalabiliyorlardı. Adapte

olamayanlar suni ve doğal seleksiyonun acımasız ve amansız çarkının dişlileri arasında can verip elenip yok oluyorlardı.

İnsan türü zayıf biyolojik doğasının zorunlu bir ürünü ve sonucu olarak düşünce dünyasında- beyinsel bir gelişmeye evrildi ve düşüncede sonuçlar çıkarıp onu pratikleştirmek demek olan 'düşüncede soyutlama yeteneğine' kavuştu.

Tabi ki bu çok uzun süren onbinlerce yıllar içinde olabilen bir düşünsel- zihinsel sıçrama ve devrimdi.

İnsan soyunun bu güne kadar tabiat karşısında yaptığı ve başarabildiği ilk ve tek büyük özgürleşme hamlesi ve devrimi düşüncede soyutlama yeteneğini edinmiş olmasıdır.

Tabiata karşı özgürleşmedeki bu büyük adım insan türünün tam özgürleştiği ve insanlaşma sürecini tamamladığı anlamına gelmez elbette.

İnsanlaşma süreci tamamlanmış bir evrimsel süreç değildir. Devam etmekte olan bir süreçtir.

Doğaya karşı özgürleşme sürecine girmek çok önemli bir sıçramadır ancak yeterli değildir.

İnsanların zayıf doğasının zorunlu sonucu olarak oluşturulan kom' lardan kopuşu ve onlara karşı özgürleşmesi olmadan...

Ve ayrıca cinsiyet olarak eril ve dişil olanın birbirlerinden tam kopuşu- olmadan insanlaşma sürecinde bir tamamlanmışlıktan- tam bir özgür insandan söz edemeyiz.

Bu boyutu daha sonra ayrıntılı ele alacağız. Şimdi tarihsel gelişim içinde insanların hayvanlara olan yak-

laşımını irdelemeğe devam edelim.

Düşüncede soyutlama yeteneği edinmeden önce insan türünün diğer primatlara olan yaklaşımı diğer primatların insan türüne olan yaklaşımının aynısıydı.

Yani gözü kesenin ve gücü yetenin, güç yettirdiğini ve gözü kestiğini öldürüp yemek ve karnını doyurmakla sınırlı bir yaklaşımdan ibaretti.

Özetle;

Güçlü olan güçsüzü yiyordu.

Ve yukarı hayvanlar kategorisinde en zayıf da insan türüydü. En çok da insan yem oluyordu.

Türümüzün fizyolojik zayıflığı düşünce- beyin gelişimini zorlayıp-koşullayınca evrimsel bir aşama ortaya çıktı. Düşünme organı beyinde gelişme ve büyüme oluştu ve böylece insan türü diğer primatlara göre güçlü hale geldi.

Zira yaşam pratiğinden sonuçlar çıkarmayı öğrenmiş bulunuyordu artık.

Bu dehşet bir güçlenme ve büyüme idi.

İnsanın bu aşamadan sonra diğer primatlarla olan ilişkisi ve yaklaşımı yeni bir evreye geçmiş oluyordu. O zamana kadar sadece onları öldürüp yemekle sınırlı olan ilişkisi artık onları yakalayıp rehin tutma ve biriktirmeye ve ihtiyaç oluştuğunda onları yemeye yöneldi. Bu pratikleşme içinde onların (besleyip rehin tuttuğu mağara ve kovuklarda) üremelerini gözleyerek sonuçlar çıkardı. Ve böylece onları niceliksel olarak çoğaltabileceğini öğrendi ve tabiki bunlara paralel olarak etinin yanısıra sütünden beslenmeyi ve derisini de giysi olarak kullanmayı öğrendi.

Dikkat edersek insanın hayvanları öldürmesi de, beslemeyi öğrenmesi de, onların et süt ve derisinden, yün ve kılından yararlanması da vb..yaşamsal ihtiyacının zorunlu bir sonucuydu.

Keyfiyet içeren bir durumdan söz edemeyiz.

İnsan soyunun ilk ve orta dönemlerde hayvanlara olan yaklaşımında, onların özgürlüğünü ortadan kaldırma ya da sınırlama ya da onları yeme pratiğini anlamak zor değildir. Mecbur kaldığı için bunları yaptığını biliyoruz ve bu zorunluluktan dolayı bu yaklaşımı anlamlandırıyor ve anlayabiliyoruz.

İnsan soyu buna mecburdu.

Yaşama tutunma savaşında bunu yapmak zorunda idi.

Diğer türlere insanın bu yaklaşımı tabi ki o türlerin doğal gelişimlerine bir müdahale idi.

Onların özgürlüğünü kısıtlayarak, onları zapturapta alarak ve evcilleşmesini sağlayıp dölden dölle üremeye mecbur ederek biyolojik- genetik doğalarına doğrudan bir müdahale edilegelinmiştir.

Burada bir zorallım, zorla alıkoyma söz konusudur. Yapılan iş suni bir müdahaledir.

İnsan soyunun lehine olmakla beraber hayvan türlerinin aleyhinedir.

Dolayısı ile yapılan hem adaletli değildir hem de doğru bir yaklaşım değildir.

Ama insan soyu buna mecbur idi.

Mecburiyetin olduğu halleri ve zaman dilimini anlamak mümkündür.

Ancak zorunluluğun ortadan kalktığı hal ve dönem-

den sonraki yaklaşımı anlamak ve onaylamak mümkün değildir.

HAYVANLARA EZİYETTE

ZORUNLU DÖNEM

Tarihin ilk dönemlerinden başlayan insan soyunun hayvanları avlayarak yeme ve yaşamını idame ettirmenin bir yöntemi olarak bunu geliştirme pratiği düşüncede soyutlama yeteneğinin oluşumu ile nitel bir değişime uğramıştır.

Düşüncede soyutlama yeteneği ile birlikte üretmeyi öğrenen ve başaran insan soyu artık hayvanları öldürüp yemekle kalmıyor onları rehin ve tutsak olarak biriktiriyor ve zapturapta alıyordu.

Adına da evcilleştirme diyordu.

Elbette ki bu rehin alma ve zorla tutma pratiği orman yasalarına uygun olmakla beraber objektif anlamda ele alındığında bir türün doğallığına, doğal yaşam akışına dışardan bir müdahaledir. İnsanın iradi müdahalesi ile ortaya çıkan bu süreç hayvan türünün aleyhine olmak üzere tüm insanlık tarihi boyunca sürmüş ve halen sürmektedir.

Aslında bu korkunç bir durumdur. Bir canlı türünün diğer türlere karşı kendi yaşamını sürdürmek için içine girdiği ve bir türlü sona erdirmmediği, tarih boyunca sürdürdüğü bencilce davranış kalıbıdır.

Tarihsel gelişim içinde bu pratik, yani insan türünün hayvan türlerine uyguladığı kırım, kıyım, katliam, tut-

sak alma ve kendi yaşının bir parçası olmaya zorlama, onları kesip biçerek yeme vb. pratik aslında çok korkunç bir zulümdür.

Ancak bu pratiğin zalimliği, insafsızlığı, vahşiliği hususu zorunluluk üzerine geliştiğinden ve kanıksandığından doğal bir pratikmiş gibi algıлана gelmiş, olağan bir şey gibi, insanın doğal bir hakkı gibi idrak edilir olmuştur.

Tabi ki kendi türü için bile empati kurma güç ve olgunluğuna henüz tam ulaşamayan insan türünün hayvan türlerine karşı bir empati kurmasını beklemek çok ileri ve şimdilik erken bir beklenti olur diyebiliriz.

Tarihin belirli kesitlerinde insan soyunun kendi yaşamını sürdürebilmek için hayvan türlerine zalimane yaklaşımlarına, onları kesip, avlayıp, öldürüp, tutsak alıp özgürlüklerine doğrudan müdahale ederek doğal yazılımlarını mutasyona zorlama pratiğine anlam verebiliriz.

Buna mecburdular. Yaşamlarını sürdürebilmek için buna zorunlu idiler. Tüm canlı alemde, hayatta kalma savaşında adapte olamayanların selekte olacaklarını biliyoruz. Bu adapte olamayanlar seleksiyona uğrarlar yasası sadece insan türü için işleyen bir yasa da değildir . Bütün canlı türlerinin muhatap olduğu bir temel yasadır.

Dolayısıyla belirli bir tarihsel evreye kadar türümüzün diğer türlere zalimane yaklaşmasının zorunluluktan ileri gelen haklı nedenleri vardı denilebilir. Bu doğru bir değerlendirme olur.

Ancak ne var ki hayvansal konumundan düşüncede

soyutlama yeteneğini edindikten sonra çıkan ve insanlaşma sürecine giren soyumuzun insanlaştığı ölçüde hayvanlara yaklaşımında da bir değişime gitmesi ve insan olmaya denk bir pratiği geliştirmesi gerekmez mi?

Bu soruya mantıklı olarak cevap vermek gerekirse evet gerekir denilecektir.

Ama ne yazık ki durum tam tersi bir seyir izlemiş ve izlemektedir. Günümüze gelindiğinde durum daha da acımasız bir hal ve düzey almıştır.

Mesela yeni çağa kadar insan soyu köpek beslemeye mecburdu. Köpek güvenlik kaygısı ile beslenmekteydi ve çok gerekliydi. Hem koruyucu hem de tehlikelere karşı uyarıcı rolü dikkate alındığında vazgeçilmez idi. Aynı şekilde kedi de insan soyunun yaşamı için önemli rol oynuyordu. Stoklanan yiyeceklerin fare vb. haşeratlardan korunması, veba vb. hastalıklara kaynaklık eden tehlikenin ortadan kaldırılmasında kedi önemli rolü olan hayvan türü olarak evcilleştirilmiş ve doğal yaşam akışına müdahale edilerek bu role alıştırtılarak zorlanmış ve yönlendirilmiştir.

Ha keza at, eşek, katır, beygir, deve, lama, öküz, inek, keçi, koyun, tavuk vb. küçük ve büyük baş hayvan türlerinin, kanatlı ve memeli hayvan türlerinin de insan yaşamının bir zorunlu dayanağı ve gerekliliği olduğunu biliyoruz.

Durumu geriye dönüp baktığımızda anlıyoruz ve bir gereklilik olduğu üzerinde hemfikiriz.

Ama bu anlama durumu ihtiyaç olduğu yere ve zamana kadardır.

Mesela bu gün için fazla gelişmemiş kırsal coğrafya

dışında Eşek, at, deve, köpek ve kedi vb. beslemenin, onları bir zorallımla kulübelerde, haralarda, kafeslerde , akvaryumlarda vb. hapis tutmanın, genetik yazılımlarına ters bir konumda evlerde yaşamaya mecbur bırakmanın gerçekçi ve kabul edilebilir makul bir gerekçesini kim izah edebilir?

Nüfusun çok az bir kesiminin yaşadığı köylük alanlar dışında nüfusun ezici çoğunluğunun topladığı yerleşkeler olan büyük kentlerde, kasaba ve şehirlerde köpek ve kediye yaşamsal bir gereklilik vardır demek mümkün müdür? Ne güvenlik için köpeğe ne de fareler için kediye, nede yük taşımak için ata bir ihtiyaç olmadığı, bilim ve teknoloji sayesinde bu gereksinimlerin başka araç ve gereçlerle sağlanmakta olduğu hepimizin malumudur.

Ancak giderek artan sayıda kedi, köpek, at ve kuş türü ve hatta kaplan ve timsaha kadar bir çok hayvan türü hayvan sevgisi iddia ve gerekçesiyle özgürlüğünden mahrum edilmekte ve kısıtlar altında yaşamaya mecbur bırakılmaktadır.

Yaşamsal bir gereklilik olmaktan çıkmış bu hayvan türlerini insan soyu neden doğal mecrasına bırakmamaktadır?

Hangi gaye ve amaca binaen, hangi hak ve hukuka göre bunları kısıtlı yaşama mahkum ve mecbur etmektedir?

Her davranış bir ihtiyacın ürünüdür. Bir ihtiyaca tekabül etmeyen, ihtiyaçtan türemeyen davranış olamaz.

Bu durumda şimdiki zamanda hayvan besleme ve onlara kısıtlı bir yaşamı reva görme yaklaşımı hangi ih-

tiyacın ürünü olarak devam etmekte ve neden giderek yükselen bir davranış ve tutum halini almaktadır?

Günümüzde gittikçe artan oranda, gözle görülür şekilde hayvanlara bir sevgi selinin olduğu bir gerçekliktir. Bu sevgi akışı bütünlüklü ele alındığında bir olgudur mu? Evet bir olgudur.

Bu durumda bu akışın mahiyetini anlamaya ve anlamlandırmaya çalışırken şu temel tezdten hareket etmemiz gerekecektir.

Tezimiz şudur; Her davranış bir ihtiyacın ürünü olarak ortaya çıkabilir ve ancak böyle var olabilir. Yani bir ihtiyaca tekabül etmeyen bir davranış kalıbı olamaz.

Takdir edersiniz ki burada vurgulanmakta olan davranış kalıbıdır. Yani nicelik ve nitelik olarak olgusal hal alan, süreklilik arz eden bir yönelimden - davranıştan söz ediyoruz.

Yoksa basit bir takım davranışlardan söz etmiyoruz. Örneğin hiç ihtiyaç olmadan bir kişi öksürüyor gibi davranabilir. Yada aç olmadığı halde yemek yiyebilir. Bu tür istisna ve münferit tutum ve davranışlar üzerinden genel bir tez yada teori inşa edilemez. Genelleşen ve daimilik arz eden tutum ve davranışlar üzerinden bakmak ve genel bir eğilim halinde olan yönelimlere davranış kalıbı demek durumundayız.

Bu çerçevede baktığımızda artan ve yaygınlaşan hayvan sevgisi bir davranış kalıbıdır diyebiliriz.

İki cümle ile durumu saptayıp özetleyelim;

a) Her davranış kalıbı önemli bir ihtiyacın ürünü olarak oluşur.

b) Hayvan sevgisi davranışı; Yaygın oluşu, yoğunluğu ve daimileşme eğilimi dikkate alındığında kesin ve somut bir olgudur.

Bu durumda şu soru ile konuya neşter atabiliriz ;

Bu davranış bir olgu ise ve her davranış kalıbı bir ihtiyacın ürünü olarak oluşabiliyor ise hayvan sevgisi insan soyunun hangi ihtiyacının ürünüdür ? Farklı şekilde sorarsak bu davranış kalıbı çağımızda oluşup geliştiğine göre insan soyunun günümüzde hangi ihtiyacına cevap olmaktadır?

Tarihsel süreç içinde, belli zaman ve mekan dilimleri içinde ihtiyaç olan ancak değişen imkanlar- bilimler sayesinde ihtiyaç olmaktan çıkan, bazı hayvanların evcilleştirilerek onlardan yararlanılması zorunluluğu ortadan kalktığı halde, bu davranış neden oluştu ve neden gittikçe artıyor?

Tarihsel süreç içinde bazı hayvan türlerinin öldürülmesi ve yenilmesi, bazı hayvan türlerinin ise sahiplenilmesi beslenmesi ve onların et, süt, deri ve yünün- den yararlanılması, bazılarının yük taşımacılığında yararlanılması, bazı türlerin ise güvenlik ve sağlık gibi kaygılarla alıkonulup evcilleştirilmesi söz konusuydu.

Hayvanlara tarihteki yaklaşımların merkezinde sevgi yoktur.

Keklik, Şahin, Atmaca vb. kuşlar bile sevgi eksenli bir beslenmeye ve sahiplenilmeye özne değildir. Bilakis onlardan avcılık işinde yararlanmak amaçlı bir ilişki kurulmuş ve sürdürülmüştür.

Tarihsel süreçteki hayvan - insan ilişkisini özetlersek;insanların yaşamlarını sürdürmek için yararlan-

mak (yemek, avlamak, öldürmek) zorunda oldukları ve zorunda kaldıkları bir durumdur diyebiliriz.

Yani sözün özü; Sevgi ihtiyacına binaen gelişmiş olan bir hayvan insan ilişkisi, tümel bir davranış kalıbı düzlemi anlamında, tarihte yoktur. Yada şöyle diyelim bu günkü sevgi furyasının bir tarihsel arka gerçekliği yoktur.

Bu davranış kalıbı kapitalist modernite döneminin bağrında gelişen yeni bir davranış biçimi ve kalıbıdır.

Ve kesinlikle bir ihtiyaca dayanmaktadır.

Kapitalist üretim tarzı hastalıklı toplumlar yaratmıştır.

Kapitalist toplumlar sağlıklı değil, hastalıklıdır.

Nevrotiktir.

Nevrotik kapitalist toplumların çelişkili ve çetrefilli, sağlıklı davranış biçimlerinden biri olarak doğan ve gittikçe yaygınlaşan hayvan sevgisi eğiliminin psikolojik ve sosyo- psikolojik neden ve kökenlerini irdelemeye çalışalım.

Buraya kadarki değerlendirmemizde yaşanmakta olanı, gerçekliği, gerçekleşeni ortaya koyarken bu pratikte bariz bir şekilde görülen ve adeta sırtan çelişkili duruma dikkat çekti. Kendi türüne kaşı gaddar ve acımasız kesilebilen, olmadık kırım ve kıyımlar yapabilen türümüz ilgi ve sevgisinin merkezine bazı hayvan türlerini neden almaktadır?

(Örneğin son gelişen duruma, İsrail ve Filistinliler arasında çıkan savaşa dikkatle bakınız. Bütün insanlık ailesinin gözü önünde bir aydır sürmekte olan bu

savaşta İsrail'in Gazze'de öldürdüğü insan sayısı on bini geçti. Bunun yarısı çocuk ve diğer yarısıda kadın ve yaşlılardan oluşuyor. Buna rağmen dünya insanlığı tam bir tepki koymaktan uzaktır. Bir kedisi veya köpeği hastalandı diye göz yaşı döken, ardınca dışkısını toplayıp, şampuanlarla her gün yıkayan insanlar Gazze'de ölen sayısı dört bini geçkin çocuklar için ve yaşamı çekilmez hale getirilmiş iki milyon kadar Gazze'li için neden göz yaşı dökmüyor diye düşündüğümüzde bir çelişkili durumla karşılaşırız.)

İhtiyaçlar canlı organizmaların davranışlarını belirlediğine göre, insan türünün son asırda öz ve biçim değiştiren hayvanlara sevgi ve sempati davranışı hangi ihtiyaca binaen gelişmektedir? Daha yukarıdaki izahlarımızdan hatırlanacağı üzere davranış kalıplarının oluşumunun güçlü bir ihtiyaç zemini olmaksızın ortaya çıkamayacağını izah etmeye çalışmış ve soyumuzun hayvanlara yöneliminin bir davranış kalıbı halini aldığını izah etmiştik.

Şimdi bu ihtiyacın ne olduğuna ve nereden kaynaklandığına, insan doğasının hangi biyolojik ve psikolojik talep ve ihtiyacına cevap olarak geliştiğini ve hangi sosyolojik sosyal psikoloji zemininde tırmanmakta olduğuna bakalım.

Avcı-toplayıcı Homo sapiensin kendi dışındaki hayvan türleri ile ilişkileri daha çok 'gözü kestiğini yakalayıp yemek, gözü kesmediğinden ise kaçarak kurtulmaya ve ona yem olmamaya çalışmak' ekseninde idi. Bin yıllar süren bu süreç taştan ve ağaçtan aletler yapmayı

öğrendikten sonra nitelik değiştirmiş hayvanları tutsak ederek onları zapturapta almak ve onlardan çok amaçlı yararlanmaya dönuşmüştür. O aşamada türümüzün yaşama tutunma savaşında hayvanlara dayanmaya ve yararlanmaya çalıştığını belirtelim. Yani o yönelim ve davranışının merkezinde keyfiyetin değil aksine ihtiyaca tekabül eden bir mecburiyetin olduğunu belirtelim. Tarım ve din toplumlarına dönuşen insanlık soyu hayvanları evcilleştirmede daha fazla deneyim ve bilgi sahibi olmuş ve pek çok türü evcilleştirerek hizmetinde kullanmıştır. Bu süreç ve hayvanlara yaklaşım biçimi aşağı yukarı yirminci yüzyılın ilk çeyreğine kadar bu ekseninde, bu maksat ve zorunluluk üzerinde gelişir ve sürer iken son bir asırdır nitelik ve boyut değiştirmiştir.

Tersine dönen bir eksen kayması gözle görölür bir şekilde gelişmeye ve egemen olmaya başlamış bulunuyor. Hiç kuşku yok ki dünyamızın geri kalmış, sanayileşmede pek yol alamamış kesimlerinde eksen henüz eski biçimiyle sürmektedir. Ancak ne var ki sanayileşmiş, gelişmiş toplumlarda yeni bir eksen ortaya çıkmış bulunuyor. Ve her gün egemen hale geliyor.

Bu yeni davranış ekseninin özü şudur;

Yüz yıl öncesine kadar hayvanlara olan ilgi ve yaklaşım mutlak bir zorunluluktan kaynaklanıyordu, İnsanlar yaşamını sürdürmek için buna mecburdu. Son yüz yılla birlikte ise insan türü artık keyfiyette isnaden-hayvanları yanında tutmaya ve onları beslemeye başlamış bulunuyor.

Eski ekseninde hayvanları kullanarak karnını do-

yurma sürecinde onları temel araçlardan biri gören ve onlara dayanarak beslenen türümüz şimdi onların üretimde hiçbir rol ve işlevi kalmamışken onları beslemeye, onlara bakmaya, tutsak olarak tutmaya, özgürlüklerinden etmeye ve genetik kodlarını mutasyona uğratmaya devam ediyor.

Türümüzün hayvanlara yaklaşımında son yüz yılda ortaya çıkan bu eğilime yüzeysel bakıldığında keyfi bir yaklaşım ve davranış kalıbı olarak görünüyor olsa da, aslında bu davranış kalıbına türümüzü mecbur eden ve son yüz yılda oluşan psikolojik ihtiyaçlar söz konusudur.

Ayrıntılı ve derinlikli ele aldığımızda yeni dönem hayvan sevgisi eğiliminin bir yeni mecburiyete binaen oluştuğunu görebiliriz.

Bu eğilimin sağlıklı olup olmadığından, doğru bir davranış kalıbı olup olmadığından bağımsız olarak objektif ele alınması halinde gerçeklik budur. Yani bu davranış keyfi gibi görünse de bir ihtiyaca tekabül etmektedir.

Nedir bu ihtiyaç?

Psikolojik ihtiyaç.

Kapitalist üretim tarzının türümüzde yarattığı aşırı bencillik, çıkarıcılık ve kendine sevdalanma durumu bir gerçekliktir. Bu kulvara giren ve aşırı bireyci insanları yaratan kapitalist ekonomik sistem bencil, bireyci, aynı zamanda böyle olduğu içinde yalnızlaşan, mutsuzluk denizinde yüzen, anlam arayışında anlamsızlık girdabına giren, hiçlik atmosferini giyinip kuşanan, çevresi-

ne güvensiz ve ön yargılı tipolojiyi yaratmıştır. Bu özellik ve niteliklerle donanan kapitalist tarzın toplumları ve insanları mutsuz ve bunalımlıdır.

Türün kendine güvensizliği türün kendinden kaçışına, soğumasına ve yalnızlaşmasına yol açmıştır. Bu durumda doğan boşluğu bir şeyin doldurması kaçınılmazdı. Bu şey de bazı hayvan türlerine ilgide, sahiplenmede somutluk kazanmış bulunuyor.

Evcilleştirilmiş, asırlardan bu yana doğal yazılımını az çok yitirmiş olan bu bazı hayvanların yoğun ilgiye mazhar olmasının sebeplerinden biri kapitalist üretim tarzının yarattığı insan tipolojisidir. Bu doğrudur ama tek başına bu davranışı izah etmeye yeterli değildir. Bu davranış kalıbının doğrudan insanın biyolojik ve psikolojik doğası ile bağıntısı vardır.

Bunu biraz açalım;

Bu davranış kalıbını anlayabilmek ve bilince çıkarabilmek için insanın biyolojik doğası üzerinde oluşan biyo-psikolojik doğasını açıklamak yararlı olacaktır.

Bildiğimiz üzere temel güdülerimiz biyolojik doğamızı ifade eder. Sıralarsak;

Nefes alıp verme

Yeme -içme

Cinsel- üreme

Yaşama isteği

Uyku

Ölüm korkusu.

Bu temel gdlerimiz biyokimyamızı ifade eder ve birer canlı-organizma olan her birimizi güderler. Temel gdlerimiz organizmamızı yaşatma ekseninde kodlandığından tümüyle bencildirler. Bu kodlarla yaşama tutunma savaşına giren her insan, yaşam içinde bu temel güdüleri doyurmaya çalışırken bir takım şeyler öğrenir ve pek çok bilgiyi edinir.

Bu edinimler evre ile ilişkilerinden ve üretime katıldığı deneyimlerinden edindiğı bir takım duygu ve eğılimlerin yeti halini alması sonucu ikincil önemde güdüler olarak karşımıza çıkarlar.

Bunlar da bizi güderler. Ancak bunlar doğıştan sonra yaşamla beraber gelişen ve edinilen ikincil - tali güdüler olup temel güdülerden mayasını alırlar. Daha berrak bir ifadeyle temel güdüleri doyurmaya matuf şekillenen toplumsal yaşam içinde etkileşim ve iletişim içinde edinilen sosyal güdülerdir. Bunlar toplumla olmanın sonucu edinilen ve öğrenilen güdülerdir. Sıralarsak;

Güç sahibi olmak

Kariyer edinme işteğı

Statü işteğı

Başarma

Aidiyet duygusu

Kendini esas ve merkez alma

Kendine sevdalanma - ego

Nefret

Sevilme- sayılma isteği

Öfke

Hırs

Boyun eğme ve köleci istenç

Ölüm Korkusu vb.

Hayvanlara yaklaşımdaki eksen kayması ve yeni bir biçim ve nitelik kazanması daha çok sanayileşmiş ve ileri ya da gelişmekte olan kapitalist ülkelerde ve genel olarak da maddi durumu elveren ve Kom'lara karşı (KOM = Her türlü dinsel ve siyasal kümelenme, örgüt, parti vb.) belli bir özgürleşme sağlayan kesimlerde görünmektedir.

Kom'lara karşı aidiyet duygusundan sıyrılmış, bireyleşmiş kapitalist toplum insanının içine girdiği psikolojik durumun ana hatlarını sıralarsak;

Yalnızlık duygusu; Sıkıcı bir tekleşme ve ilgi-sevgi ihtiyacı duyumsanma hali.

Anlamsızlık duygusu; Her hangi bir sosyal, dinsel ya da siyasal kom'a aidiyeti kalmayan kapitalist insan gerçeğinin çektiği ruhsal sıkıntının en önemlilerinden biri olarak yaşama anlam bulmadaki sıkıcı atmosfer.

Hiçlik duygusu; Orta çağ ve ilk kapitalist dönem (İlkel sermaye birikimi evresi ve rekabetçi süreç başlangıcı) boyunca bir kom'a mensup olmanın verdiği güç, motivasyon ve kendini bir şey sanma duygusunun verdiği kıvanç ve övünmenin modernite ile bitmesi, komlara karşı özgürleşmesinin yarattığı boşluk hissi. Her

şeyin bireyin gözünde hiçleşmesi ve yoğun bir nihilizm duygusu.

Mutsuzluk; Kapitalist modernitenin yarattığı ortamda gevşeyen insan ilişkileri insanlar arasında duygu akışlarında da bir gevşemeye ve zayıflamaya, güvensizliğe ve sonuç üzerinden de sevgi yitimine yol açmıştır. Herkes kendini beğenir iken ve esas alır iken çevresindeki herkesten de bu öznel dünyasının eğilimine ilgi ve sevgi bekleme durumuna gelmiştir. Tabi ki herkes ipi kendi tarafına asılıp çekince söz konusu beklentinin karşılanması ya da doyurulması söz konusu olamazdı.

Önemsizlik; Önemsizlik duygusunu da belirtmek gerekir. Orta çağ ve öncesinde şu ya da bu düzeyde içinde bulunduğu örgülerde kapladığı yer ve üstlendiği rol itibarı ile, bu rol çok küçük ve basit de olsa, yaşamını ve kendisini önemli gören ve önemseyen insan kapitalist modernite döneminde bu motivasyon kaynağını da yitirmiş olduğundan mutsuzdur.

Böyle olunca da insanların birbirine karşı güvensizliği, soğuması ve sonuç olarak ilişkilerde merkezkaç eğilime girmesi kaçınılmaz hal alır. Bu da derin bir mutsuzluğa girmek demektir.

Kapitalist modernite dönemi insanlık tarihinde yeni bir dönem olması itibarı ile deneyimlenen bir süreçtir. Ortaya çıkardığı kişilik aşırı bencil karakterinden dolayı güvensiz ve çevreyle ilişkilerinde yüzeysel ve merkezkaçtır. Bu da yukarıda sıraladığımız duygu durumunu yaratırken bu duygu durumuna göre yeni arayışlar ve davranışlar geliştirmesini zorunlu kılmaktadır.

Kapitalist üretim tarzından kaynaklı bu yan dışında insan doğasının biyo-fizyolojik ve biyopsikolojik temellerinden ileri gelen bir yanı da bu günkü hayvan ilgi ve sevgisinin ortaya çıkmasında önemli ve temel etkenlerden biridir.

Bilindiği üzere yukarıda sıraladığımız ikincil- sosyal güdülere baktığımızda üstün olma, ilgi-sevgi ve saygının odağı olma sosyal güdüsü insanların yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Psikolojik doğamızın temel motivasyonlarından en önemlisi olan ilgi ve sevginin- saygının odağı olmak ve çevreye karşı üstünlük duygusunun tatmini kapitalist modernite dönemi ile birlikte özellikle sanayisi gelişkin ve bilim - teknoloji çağını yakalamış toplum bireyinde olanaklı olmaktan çıkmış bulunuyor. Zira bu toplum kesimlerinde her bir birey kendine sevdalı olma hususunda en iyi olduğu gizil (ve hatta açık) anlayış - kavrayış ve inancı içindedir.

Bizde bir deyim vardır bu durumu çarpıcı anlatmak açısından yararlı olabilir. "Sen ağa ben ağa, bizim bu inekleri kim sağa" diye.

Herkes en iyi olunca, herkes en mükemmellik duygusunda yüzünce, kendine sevdalı ve ben-merkez olunca başkasını sevmesi imkanı olmaktan çıkar. Dolayısıyla kapitalist toplumun sözde özgürleşen birey tipolojisi sevgisizdir. Bu sevgisizlik çevresini- toplumu sevme yoksunluğu anlamındadır. Yoksa kendini sevmeye bir kusuru yoktur. Çevresine sevgisiz insan, kendini beğenen ve kimseyi beğenmeyen bu insan formu insanlığın tarihinde yeni bir insan deneyimidir.

Bu insan formu ve deneyiminin kendisi dışında kimseyi sevmemesinin ya da sevmemesinin kök sebebi esasen kendisinin üstünlüğünü kimseye- çevresine kabul ettiremediğini anlaması ve algılaması ile doğrudan bağlantılıdır.

Sevilmediğini algılayan ve sevemediğini kavrayan insanın dehşet bir yalnızlığa ve mutsuzluğa, önemsizlik hissine kapılması kaçınılmazdır.

Son yüzyılda bu gerçeklik ile karşı karşıya kalan ve sosyal güdülerindeki düzeni yitiren insan formu bu oluşan boşluğu hızla doldurmaya yönelmiştir.

Bu boşluğu doldurma yöneliminde seçtiği nesne - obje doğasal gerçekliğine en uygun form olmalıydı. Öyle de oldu.

Her şeyden önce kendi üstünlüğünü kanıtlayıp tanımlayabileceği ve bunun haz ve keyfini yaşayabileceği bir form olmalıydı. Bu duruma en uygun konum ve form hayvanlardan başkası olamazdı. Hayvanlar insan formuna göre doğayla uyumlu, doğaya bağımlılığı sürmekte olan, bilişsel bir devrim yapamadıklarından insana göre güçsüz kalan bir formdur. Ve kapitalist dönem insan formunun sosyal güdülerinden en önemlisi olan üstünlük duygusuna yanıt olabilecek en gerçek formdur.

Hal böyle olunca türümüz kendi türünden bulamadığı ilgiyi ve alamadığı keyfi, hayvan formundan almanın yoluna gitmiştir. Kendi türüne veremediği ilgi ve sevgiyi hayvan türüne yöneltmiştir. Hayvan türlerinden birini, özellikle de kedi ve köpek başta olmak

üzere beslemekte olan insan, varlığı ve yaşayabilmesi kendine bağlı hale gelen hayvan karşısında, sahiplikten doğan bir üstünlük duygusunu yaşamış olur.

Konuşmayan, itiraz etmeyen, eleştirmeyen, verileri alan-yiyen bu uysal ve doğal yazılım yetenekleri aşınmış hayvanlar mevcut halleriyle insanın sevgisini odaklayabileceği, yalnızlık duygusunu giderebileceği bulunmaz ilaç gibidir.

Bir bebeğin annesine olan kesin bağımlılığını göz önüne getirelim. Bebeğin yaşaması, her türlü ihtiyacının karşılanması anneye bağlıdır. Anne bakımı (birbakıcı) olmadan bir çocuğun yaşama tutunması imkansızdır. Aynı şekilde doğal yazılımına uygun yaşama şansına sahip olmaktan çıkarılmış bakıma muhtaç hale getirilmiş bu sahiplenilen -bakılan ve beslenen, ilgi ve sevginin odağı haline getirilen hayvanlar da çocuk misali tam bağımlı hale gelirler.

Zaman içinde besleyen ile hayvan arasında duygu akışkanlığı gelişir. Besleyen kişi hayvana, hayvan da besleyen kişiye karşı özel duygularla donanır. Ödüllendirildiğinde sevinen, sahibine sevincini şirinlikler yaparak gösteren hayvan bu davranışları ile besleyen kişide bir duygu yoğunluğuna, hayvana daha çok yakınlık duymaya yönelir. Zaman içinde hayvanı kendi öz çocuğu ile özdeşleşmeye kadar varan bir süreç gelişir.

Denilebilir ki bunun ne zararı var? Burada anormal olan nedir? Vb.

Burada zararlı ve yanlış olan şeyi iki ana başlık al-

tında ele alabiliriz

Birincisi sevginin yanlış bir merkeze odaklanmasıdır. İnsan türünün kendi türüne yabancılaşması, uzaklaşması, sevmemesi gerçeği kadar kötü bir şey olamaz. Türünü sevmeyen insan, kendi türüne nefret eden insan olmakla yüz yüzedir.

Sevgi eksilirken nefret artar. Bu tahterevallinin iki ucu gibidir. Bir uç aşağı inerken diğer ucun yukarı çıkması kaçınılmazdır. Çevreye ve topluma olan sevginiz azalıyorsa nefretiniz ve tahammülsüzlüğünüz de gelişip artıyor demektir. Bu da nevrotik insan ve toplumu ifade eder.

Hayvan sevgisinin mevcut biçimi ile yanlışlığı ve sakatlığının insan ve toplum boyutunda yansıması bu iken hayvanlar cephesinde ise objektif anlamda tümüyle bir zulüm ve kırımını ifade eder.

Zoralımla tutulan, özgürlüğü tümüyle kısıta uğrayan hayvan doğal yazılımına göre yaşayamamanın acısını yıllarca yaşamak zorunda kalarak tutulduğu kısıtlılığa uygun kalıp ve biçim almak zorunda kalır.

Özetlersek;

Kendi türüne soğuyup uzaklaşan insan soyunun, kapitalist modernite ile hızla artan, ilgi ve sevginin merkezine bazı hayvan türlerini alması bir keyfiyetin değil ortaya çıkan derin yalnızlık ve anlamsızlık arayışının kaçınılmaz bir sonucudur.

Davranış kalıbı halini alan bu yöneliş öz itibarıyla yanlış ve kusurlu olmakla beraber, sanıldığığının aksine

keyfi bir yönelim olmayıp ihtiyaa binaen gelişen zorunlu yönelimdir.

Hayvanların genetiğini zaman içinde mutasyona zorlayan insan bakıcılığında oluşan bu tutsaklık hayvanlara yapılmakta olan en büyük kötülüktür. Hayvanların doğal yazılımlarını mutasyona zorlamak hem etik olmayan hem de acımasızlık içeren bir tutum ve gerekleşmedir.

İnsan soyunun hayvanlara yaptığı en büyük kötülük, onları tutsak edip ilgi ve sevgiye boğmak yaklaşımıdır.

HAYVANLARI SEVMENİN DOĞRU BİÇİMİ

Hayvanlara karşı nasıl davranmalıyız? Doğru durum ve tutum nedir? Bu günkü yaklaşımda bir sakatlık olduğu açıktır.

Bugünkü yaklaşımın özeti şudur: Kendi türüne yabancılaşan, sevmeyen ve kendi türünden uzaklaşan bir insan gerçekliği vardır. Ve bu insan gerçekliği sevgisini hayvanlara yöneltmektedir. Fakat bu yönelişte hayvan türlerinin özgürlüklerine, doğasal yazılımlarına doğru-
dan bir olumsuz müdahale var. Bu müdahale ne etikdir ne de vicdanidir.

Bu durumda ne yapmalı?

Hayvanlarla insanların ilişkilerine yeni bir düzen vermek gerekmektedir. Her türün yaşam hakkına saygılı, onların doğallıklarına ve genetik kodlanmalarına müdahale edilmeyen bir tarzı geliştirmek zorunludur.

En doğru tutum; İnsanların hayvanlara karışmama-
ları, onları uzaktan izleme ve sevmeleridir. Uzaktan onların yaşamlarını kolaylaştırıcı tedbirler almalarıdır. Esasta en büyük yardım ve insanların hayvanlara yapacakları en büyük iyilik onlara hiç karışmamalarıdır. Yani tutsak etmemeleri, kesip yememeleri, avlayıp öldürmemeleri, boyunlarına tasma, yular vb. takmama-

ları, sırtlarına eyer, çul vb. vurmamaları, sırtlarına binmeyip onları rahat bırakmalarıdır.

En büyük iyilik bu olacaktır. Onların yakalarından düşmek. Dokunmamak, rahat bırakmak.

“Biz hem bunları yaparız hem de bunların dışında iyilik de yapmak isteriz” diyen varsa ve olursa onlara denilecek şey şu olabilir. O zaman hayvanlara uzaktan dokunmadan yardımcı olun. Yaban alanlarına duruma göre yiyecek ve su koyun.

Bu onlara yapacağınız en doğru ve en büyük iyilik olur.

Onlar doğada rahatça koşabilmeli, oyunlar oynayıp zıplayabilmeli yazılımlarına göre hareket edebilmelidir. Bu onların varoluştan gelen en doğal haklarıdır.

Hayvanların hak ve hukukundan söz edilecekse en başta gelen hakları doğal hallerini sürdürme hakkıdır. Yazılımlarına uygun olarak yaşama tutunma savaşında yeteneklerini geliştirme ve ona göre yaşama hakkıdır.

Bu hakka riayet etmek de insan ile hayvan arasında oluşacak yeni hukukun temeli olmalıdır.

İnsan soyu ulaştığı bilimsel bilgi ve bilişsel düzeye bağlı olarak genetik bilim ve mühendislik alanındaki gücü ve yaratımı sayesinde hayvan türlerinde genlerle oynama ve çapraşık döllemeler yoluyla yeni hayvan türleri yaratmış bulunuyor.

Bu çalışmalar sonunda minyatür hayvan türleri üreterek bunları ticaretin bir parçası haline getirmiştir. Adeta bir ticari sektör halini alan bu çalışmalar hayvan-

lara karşı yeni bir suç anlamına gelmektedir. Üretilen bu minyatür hayvanların doğal hiçbir yetenekleri bulunmadığından yüzde yüz insan bakıcılığı ile yaşamda kalabilecek konumdadırlar. Tümöyle insanın, bakıcıların insafına kalan bu küçük hayvanlar, (daha çok da köpek türleridir bunlar) türümüzün yeni bir kusuru ve utancı olmanın ötesinde bir anlam taşımamaktadır.

Yapılması gereken gayet açıktır ve kolaydır.

Sevgimizi doğru yönde yeniden örgütlemeliyiz. Sevgimizin merkezine kendi türümüzü almalıyız. Bu demek değil ki diğer canlı türlerini sevmeyeceğiz. Tabi ki türümüz dışındaki türleri de seveceğiz ama bu sevgimiz doğru temelde ve düzeyde olmalı, onların doğal yazılım ve biyolojilerine müdahaleye varmamalıdır.

Mevcut dünyamızda milyonlarca hayvan evlerde beslenmekte ve yaşayabilmeleri insanların insaf ve bakımına endeksli haldedir.

Bu bir reel durumdur. Bir olgudur.

Hayvanlara doğru yaklaşım anlayışımızda bu olgusal duruma ilişkin çözüm önerimiz nedir?

Mevcut durumdaki bu hayvanlar için ne öneriyoruz?

Alıkonulmuş türlerin devamı olarak şu anda bakılmakta olan, kusurlu bir sevginin muhatabı durumunda olan bu hayvanları doğaya salın demek imkansızdır. Bunlar doğaya salınsa yaşamlarını sürdürme gücünden ve becerisinden yoksun yetiştikleri için kısa sürede yem olmaktan kurtulamazlar yada açlıktan ölmek ile

karşı karşıya kalacaklardır.

Dolayısıyla böyle bir tutum doğru bir tutum olmaz.

Mevcuttaki beslenen ve bakılmakta olan hayvanlara karşı en doğru tutum onları ölünceye kadar beslemektir. Ancak bunu yaparken onlardan yeni döl alımına izin vermemektir. Yani her hayvan besleyen beslediğini sonuna kadar beslemeli ve yeni döl oluşumuna ortam ve olanak vermemelidir.

Mevcut beslenenler son beslenenler olmalıdır.

Böylece son beslenen hayvanlar olan bu hayvanlar yaşlanıp öldükten sonra insan soyunun tutsaklığında hiçbir hayvan kalmamış olacaktır.

Özetle şu an hayvan besleyen beslediğini sonuna kadar beslemeli elindeki doğal ölümü oluştuktan sonra da yeni bir hayvan besleme davranışına girmemelidir.

Böylece taşlar yerli yerine oturabilir. Hayvanlar biz insanlardan böylece yakalarını kurtarıırken biz insanlarda sevgimizin merkezine kendi türümüzü alarak daha dengeli ve sağlıklı toplumların oluşumu yoluna girebiliriz.

SON SÖZ

Gezegenimiz her tür canlının ortak evidir. Her canlının kendi doğal yaşam süreçleri içinde yaşaması en doğru olanıdır. Türümüz olan insan diğer tüm canlı türler içinde bilişsel devrimler ve aşamalar yapabilmiş tek tür olarak gittikçe farklılaşmakta ve en güçlü ve yetenekli tür olarak gittikçe ayrıışmaktadır.

Ne var ki bilinçlendikçe güçlenen insan gezegeni her tür canlının evi ve doğal yaşama alanı ve hakkı olarak göreceği yerde sadece kendisinin evi ve yaşama alanı gibi ele almakta ve sadece kendi çıkarına göre gezegene müdahale etmektedir. Sularını, deniz ve nehirlerini, orman ve dağlarını, atmosferini, kısaca gezegenin her şeyini sadece bencil çıkarları doğrultusunda hoyratça kullanırken yüz binlerce hayvan türlerini düşünmemektedir.

Eylemleri ve söylemleri ile kocaman gezegeni hayvanlar alemine dar eden, onları her yerden sürerek ve yaşam alanlarını gün gün daraltarak bitiren, atmosferin bileşimini eylemleri ile bozarak iklim krizine, ısınmaya ve kirlenmeye yol açan insan türü hayvanların yaşama imkanlarını oldukça sınırlamış bulunuyor.

Modern tarih öncesi gözü kesenin gözü kestiğini yutması esasına dayanan orman yasasından uzaklaştığımız ölçüde diğer türlerle aramızdaki fark daha da belirginlik kazanacaktır.

İnsanlaşmak esas olarak orman yasasının etki alanından uzaklaşmaktır. Hatta şunu açıkça belirtmek gerekir ki orman yasasının etkisi ve çekiminden tam kopuşu sağlamadıkça tam bir insanlaşmadan söz etmek gerçekçi olmaz ve değildir. Hem biz insanız diyeceksin, hem de alt ve yukarı hayvanların uymak zorunda oldukları yasalara sen de uyacaksın. Bu bir çelişkidir. Biz hayvanlardan farklıyız savının gereği hayvanlarla aynı davranış kalıplarını kullanmamayı gerektirir.

Bunun pratikteki ifadesi orman yasasına karşı insancıl yasayı tüm ilişki ve davranışlarımızda egemen kılmaktır.

Hepimiz zaman zaman belgesellerde hayvansal -yabani yaşamı izleriz. Bir geyik gurubunun ya da başka bir hayvan gurubunun yaşam sahası olarak üstlendiği bir alana gelen aslan ya da daha güçlü bir türün nasıl davrandığını hatırlayınız. Büyük bir saldırganlıkla yöre sakinlerini nasıl darmadağın ettiğini, yakaladıklarını nasıl da boğazını sıkıp nefessiz bırakıp öldürdüğünü ve büyük bir iştahla nasıl yediğini izleriz.

Belgesellerdeki bu gerçeklik tabiatta doğal olanı anlatmaktadır. Doğa ile uyumlu türlerin normal yaşamını ifade etmektedir.

Güçlü olan güçsüzü yer.

Büyük küçüğü ezer.

Güçlü olmayanın yaşama şansı yoktur vb.

Bu bir orman yasasıdır.

Hayvan türleri ve bu türlerin birbirleri ile ilişkileri bakımından orman yasasına göre yaşamalarında anormal bir durum yoktur.

Peki, insan türü için durum böyle olabilir mi?

Türümüz hayvanlardan üstün ve farklı olduğunu iddia etmektedir. Gerçekten de tabiatla uyumunu bozan, bilişsel anlamda sıçramalar yapan, dil geliştiren, yazıyı icat eden, enerjiyi üretmeyi ve dönüştürmeyi başaran, uygarlıklar inşa eden ve son zamanlarda uzayda turlar atıp istasyonlar kuran, yapay zeka oluşturarak yeni bir büyük hamleye hazırlanan, ölümsüz yaşamı başarmanın eşiğinde olan insan türü kendi arasındaki ilişkilerde insanlaşma iddiasına denk bir yasayı geliştirmeyi neden başaramamaktadır?

İnsanların toplumların ve devletlerin birbirleriyle ilişkilennemelerine baktığımızda halen ve tümüyle etkili ve geçerlilikteki yasanın ağırlıklı olarak orman yasası olduğunu apaçık görmekteyiz.

Güçlü olanın borusu ötmektedir.

Güçlü olan haksız da olsa haklıdır ve her dediği olmaktadır.

Güçlü olanın her yaptığı zulüm yanına kar kaldığı gibi kendisinin hanesine itibar ve saygınlık olarak yazılmaktadır. Yani orman yasası tam olarak insan toplulukları arasında da geçerliliğini korumaktadır.

Peki insan olduğumuz, hayvanlardan farklı ve üs-

t n olduğumuz savı ve iddiasını nasıl anlamalıyız? Bu iddianın doğru olup olmadığının bir sınamasının, ölçülmesinin, test edilmesinin bir olanağı var mıdır?

Elbette ki bu iddianın bir sınanması ve sağlaması ve ölçümü yapılabilir. Ve zaten her gün insan toplulukları içinde ve devletler arası ilişkilerde bu görülmektedir.

Tekrar belirtelim ki insanlaşma süreci devam etmekte olan bir süreçtir. Tamamlanmış bir süreç değildir. Ve insanlaşmak dediğimiz Şey  yle belirlenemeyecek, ölçülemeyecek bir Şey de değildir. Soyut bir kavram olmayıp somut ve olgusaldır. İnsan soyunun ne kadar insanlaştığı sorusu insan soyunun orman yasalarından ne kadar uzaklaştığı ile ölçülebilen olgusal bir durumdur.

Orman yasalarından ne denli uzaklaŐılmıŐsa o denli ve o düzeyde bir insanlaşma gerçekleşmiştir diyebiliriz. Orman yasalarının en üst düzeyde yaşanmakta olduğu ise inkara ve itiraza gelmez bir gerçekliktir.

Şu sıralarda sürmekte olan Amerikan-İsrail ile Filistinlilerin savaşına bakmak bile bizlere insanlaŐmanın bütün dünyada hangi aŐamada olduğunu göstermeye ve kavratmaya yeterli bir örnek ve geliŐmedir.

Güçlü olan güçsüzü yutmaya devam ettiğine göre orman yasaları yürürlükte ve yaŐanmaktadır. Bu da gezegenimizde henüz insanlaŐmanın alt-geri bir aŐamasında olduğumuzu kanıtlamaktadır. İnsan soyunun orman yasalarını aÇarak insan olma iddiasına denk düŐen bir hukuku ve anayasayı (insan olma yasasını) geliştirmesi umudunu taşımak istiyoruz.

Hayvanlara yapılan zalimane yaklaşımları ve kabul edilemez davranış ve kısımları için insanlar pek çok argüman geliştirirler. Böylece normalizasyona çekmeye çalışırlar.

Mesela;

“Ne yapalım, tanrı onlara da böyle bir kader yazmış, onları biz insanların hizmetini görsünler diye yaratmış. Onlar kesilirken acı duymazlar yaradan onları ona göre yaratmış. Onlar can ve ölüm korkusu yaşamazlar ve bilmezler. Tüm diğer hayvanları ve bitkileri tanrı, yaratıkların en üstünü olarak, biz insanlar için yaratmıştır. Dolayısıyla onları her biçimde kullanmak ve yararlanmak, kesip yemek vb. bizim doğal hakkımızdır” vb.

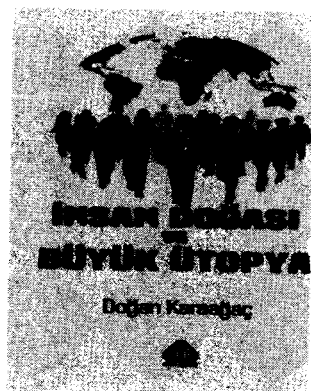
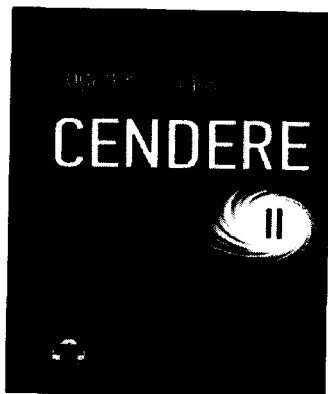
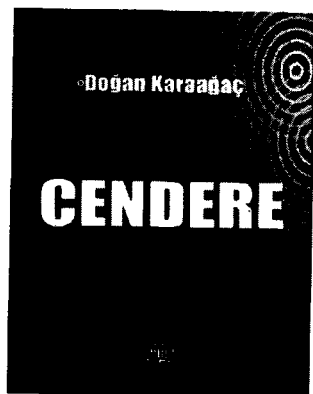
Buna benzer bütün anlatılar, dini metinlerde yer aldığı ileri sürülen benzer mealdeki tüm ifadeler hepsi durumu kurtarmaya ve kotarmaya, vicdanı rahatlatmaya, büyük bir yanlış ve haksızlık ve hukuksuzluğu aklileştirerek yanlış yenilir yutulur hale getirmeye çalışmak dışında hiçbir anlama gelmez.

Halbuki insan türü hayvanlara yaptığı muamelelerin pek ala farkındadır. Dini inançları doğrultusunda, bencilce bir takım istemleri uğruna sayısız hayvan her yıl, ritüeller eşliğinde kesilirken can çekişen hayvan görüntülerinden çocukları uzak tutma çabaları bile insan türünün yaptığı işin kötücüllüğünü pek ala bildiğini göstermektedir.

Ancak kursağını doyurmak için yaptığı bu kötücül işleri vicdanlarını teskin edecek bir takım teoriler ile

doğal sos ile soslayarak katlanılır ve hatta keyif ile yapılabilir hale getirmeye çalışmaktadır.

İnsan soyu orman yasalarından tümüyle uzaklaştığı, insan olmanın temel bir yasasını geliştirdiği zaman hayvanlara zulüm etmekten arınabilecektir. Türümüz her canlıya özgürce yaşam hakkını içeren düşünsel düzeye ulaştığı ve bunu pratikleştirdiği zaman, hem insanlaşma yolunda büyük yeni bir adım atmış olacak hem de hayvanlara doğru bir yaklaşım geliştirmeyi başarmış olacaktır.

DOĞAN KARAAĞAÇ

Dilsiz Dünya

Can Dostlarımız

DOĞAN KARAAĞAÇ

Dilsiz Dünya Can Dostlarımız

DOĞAN KARAAĞAÇ

Dilsiz Dünya

Can Dostlarımız

Gezegelimiz her tür canlının ortak evidir. Her canlının kendi doğal yaşam süreçleri içinde yaşaması en doğru olandır. Türümüz olan insan diğer tüm canlı türler içinde bilişsel devrimler ve aşamalar yapabilmiş tek tür olarak gittikçe farklılaşmakta ve en güçlü ve yetenekli tür olarak gittikçe ayrılmaktadır.

Ne var ki bilinçlendikçe güçlenen insan gezegeni her tür canlının evi ve doğal yaşama alanı ve hakkı olarak göreceği yerde sadece kendisinin evi ve yaşama alanı gibi ele almakta ve sadece kendi çıkarına göre gezegene müdahale etmektedir. Sularını, deniz ve nehirlerini, orman ve dağlarını, atmosferini, kısaca gezegenin her şeyini sadece bencil çıkarları doğrultusunda hoyratça kullanırken yüz binlerce hayvan türlerini düşünmemektedir.

Eylemleri ve söylemleri ile kocaman gezegeni hayvanlar alemine dar eden, onları her yerden sürerek ve yaşam alanlarını gün gün daraltarak bitiren, atmosferin bileşimini eylemleri ile bozarak iklim krizine, ısınmaya ve kirlenmeye yol açan insan türü hayvanların yaşama imkanlarını oldukça sınırlamış bulunuyor.

facebook.com/dogukitabevi

twitter.com/dogukitabevi

instagram.com/dogukitabevi

online kitap satış

www.dogukitabevi.com

